

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра облікових технологій та бізнес-аналітики**

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

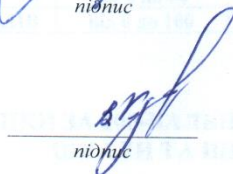
**на тему «Обліково-аналітичне забезпечення екологічного менеджменту
підприємства»**

студента вищої освіти II курсу, групи ОМУ-22-2,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
освітня програма «Управлінський облік та бізнес-аналітика»

підпис

Брикульської Аліни Сергіївни

Науковий керівник:

підпис

Красівський Володимир Миколайович
доктор економічних наук, професор

Керівник освітньо-професійної програми:

підпис

Мискін Юрій Ігорович
доктор економічних наук, доцент

Допущено до захисту за рішенням кафедри облікових технологій та бізнес-аналітики,
протокол від «19» січня 2024 р. № 8

підпис

Паянок Тетяна Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент

Ірпінь – 2024

Реєстрація №

1.

номер

15.01.2024

дата

підпис фахівця ка

Результат

перевірки

до захисту, на

доопрацювання

15.01.2024

дата

В.М.Крас

ініціали, прізвище н

керівника

Результат захисту

5(93)А

оцінка

02.02.2024р.

дата захисту

Голова комісії

підпис

В.К. Савчук

ініціали, прізвище

Члени комісії

підпис

Ю.І. Дішкін

ініціали, прізвище

підпис

Ю.М. Галенко

ініціали, прізвище

підпис

Н.В. Горанько

ініціали, прізвище

БЛАНК О

Об'єкти

ОЦІНЮ

1. Зміст випускн
теоретичного
з'язок з пра
представляти ма
послідовності, на
та пропозицій)
2. Дотримання
оформлення
3. Вчасне викона
етапів у встан
періоди
4. Рецензент

РАЗОМ

ОЦ

1. Доповідь
2. Роздатковий ма
3. Знання тео
практичного ма
відповідати на зап
4. Апробація
конференціях)

РАЗОМ

ЗАГАЛЬНА КЛ

ПЕРЕВЕДЕ

Оцінка за 100-
бальною шкалою

93

Правила п

Оцінка за 100-
шкалою

90-100

80-89

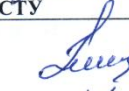
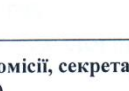
70-79

60-69

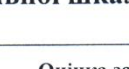
50-59

35-49

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	30		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	10		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	50		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	3		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	43		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	93		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
93	4	5	02.02.2024	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	3 (задовільно)
35-49	FX	2 (незадовільно)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

Навчально-науковий інститут обліку, аналізу та аудиту

Кафедра облікових технологій та бізнес-аналітики

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма: «Управлінський облік та бізнес-аналітика»

Затверджую

Завідувач кафедри облікових
технологій та бізнес-аналітики

Т.М. Паянок

«01» жовтня 2022 р.

ЗАВДАННЯ

на випускню кваліфікаційну роботу здобувачу вищої освіти
Брикульської Аліни Сергіївни

1. Тема випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи: «Обліково-аналітичне забезпечення екологічного менеджменту підприємства», затверджена наказом ректора від 30.11.2022 № 1254.

2. Строк здачі закінченої роботи: 15 січня 2024 р.

3. Цільова установка (мета роботи): удосконалення обліково-аналітичного забезпечення екологічного менеджменту підприємства.

Об'єкт дослідження: обліково-аналітичне забезпечення екологічного менеджменту підприємства.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та практичні засади обліково-аналітичного забезпечення екологічного менеджменту підприємства.

4. Вихідні дані до роботи: монографії, дисертаційні дослідження, наукові статті, публікації із зазначеної тематики, аналітичні дані.

5. Перелік графічного матеріалу: 14 таблиць, 15 рисунків (графіків, схем).

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за результатами):

- генезис становлення новітньої еколого-економічної парадигми обліку ;
- сутність обліку екологічної діяльності в системі управління екологічним менеджментом підприємства;
- організаційно-економічна характеристика АТ «Львівський хімічний завод»;

- фінансовий аналіз діяльності АТ «Львівський хімічний завод» за критерій забезпечення ефективного екологічного менеджменту;
- алгоритм сплати екологічного податку АТ «Львівський хімічний завод»;
- стратегічні цілі у сфері екологічного менеджменту АТ «Львівський хімічний завод»;
- розробка, упровадження та функціонування системи екологічного менеджменту.

7. Календарний план виконання роботи:

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел та складання плану роботи	16.09.2022-30.11.2022	01.11.2022
2	Підготовка розділу роботи та подання його керівнику		
2.1	перший розділ	02.11.2022-23.05.2023	15.05.2023
2.2	другий розділ	24.05.2023-24.10.2023	30.10.2023
2.3	третій розділ	27.10.2023-11.12.2022	01.11.2022
3	Перевірка роботи на наявність академічного плагіату	18.12.2023-29.12.2023	22.12.2023
4	Попередній захист роботи	29.12.2023	19.01.2024
5	Отримання відгуку керівника роботи	29.12.2023	29.12.2023
6	Отримання зовнішньої рецензії	22.01.2024-26.01.2024	26.01.2024
7	Допуск до захисту завідувача кафедри	29.12.2023	19.01.2024
8	Захист дипломної роботи	01.02.2024-02.02.2023	01-02.2024

8. Дата видачі завдання: «01» жовтня 2023 р.

9. Керівник випускної кваліфікаційної роботи

(підпис)

В.М. Краєвський

ініціали, прізвище

10. Керівник освітньої програми

(підпис)

Ю.І. Мельник

ініціали, прізвище

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

(підпис)

А.С. Брицький

ініціали, прізвище

хімічний за
енту;
ський хімічний
енту АТ «Ль
системи екол

к виконання
апів роботи

	фак
1.2022	01.1
05.2023	15.0
10.2023	30.0
12.2022	01.1
12.2023	22.1
13	19.0
13	29.1
01.2024	26.0
23	19.0
02.2023	01-05

В.М. Крає
ініціали, пр

Ю.І. М
ініціали, пр

А.С. Бри
ініціали, пр

АНОТАЦІЯ

«Обліково-аналітичне забезпечення екологічного менеджменту підприємства»

Мета роботи полягає в удосконаленні обліково-аналітичного забезпечення екологічного менеджменту підприємства.

Завданнями роботи є: вивчити теоретичні аспекти формування системи екологічного менеджменту; оцінити роль бухгалтерського обліку в інформаційному забезпеченні заходів, спрямованих на подолання глобальної екологічної кризи; окреслити підходи до бухгалтерського відображення впливу діяльності суб'єкта господарювання на навколишнє природне середовище; узагальнити вимоги Міжнародних стандартів щодо екологічного менеджменту, систематизації сучасних екологічних стратегій розвитку підприємства; навести характеристику об'єкту дослідження АТ «Львівський хімічний завод»; оцінити стан розвитку теорії та методології бухгалтерського обліку в зв'язку з необхідністю бухгалтерського відображення екологічної діяльності суб'єктів господарювання;

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та організаційно-практичні положення бухгалтерського обліку екологічної діяльності.

Об'єктом дослідження виступає система бухгалтерського обліку екологічної діяльності суб'єкта господарювання як інформаційна основа управління антропогенним впливом на навколишнє природне середовище.

Базою дослідження виступає АТ «Львівський хімічний завод».

За результатами дослідження сформульовані практичні рекомендації для покращення екологічного менеджменту підприємства.

Одержані результати можуть бути використані в удосконаленні екологічного менеджменту підприємства.

Дипломна робота містить 73 сторінок 14 таблиць, 15 рисунків, список використаних джерел з 35 найменувань, 3 додатків.

Ключові слова: екологічний облік, коефіцієнт автономії, екологічний податок, система екологічного менеджменту, екологічна стратегія.

Рік виконання дипломної роботи: 2023 р.

Рік захисту роботи: 2024 р.

SUMMARY

" Accounting and analytical support for environmental management of enterprise "

The purpose of the work consists in improving the accounting and analytical support of the enterprise's environmental management.

The objectives of the work are to study the theoretical aspects of the functioning of the environmental management system; evaluate the role of accounting and information provision of measures aimed at overcoming the global environmental crisis; outline approaches to the accounting display of the impact of the enterprise's activities on the surrounding natural environment; generalize the requirements of International Standards regarding environmental management, systematize modern environmental strategies of enterprise development; to describe the results of research JSC "Lviv Chemical Plant"; assess the state of development of accounting theory and methodology in connection with the need for accounting reflecting environmental activities of business entities;

The subject of research is the theoretical and methodological and practical provisions of the accounting of environmental activities.

The object of the research is the accounting system of the environmental activity of the business entity acts as an information basis for managing anthropogenic impact on the surrounding natural environment.

The basis of the research is "Lviv Chemical Plant" JSC acts.

According to the results of the study, practical recommendations for improving the environmental management of the enterprise were formulated.

The obtained results can be used to improve the environmental management of the enterprise.

Thesis contains 73 pages, 14 tables, 15 figures, a list of used sources, 3 appendices.

Key words: environmental accounting, coefficient of environmental tax, environmental management system, environmental strategy

Year of completion of the work: 2023

Year of protection of work: 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	9
1.1. Генезис становлення новітньої еколого-економічної парадигми обліку	9
1.2. Сутність обліку екологічної діяльності в системі управління екологічним менеджментом підприємства	13
1.3. Поняття та зміст категорії «екологічні витрати», як ключової характеристики екологічного менеджменту	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ РОБОТИ В АТ «ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД»	28
2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ «Львівський хімічний завод»	28
2.2. Фінансовий аналіз діяльності АТ «Львівський хімічний завод» як критерій забезпечення ефективного екологічного менеджменту	34
2.3. Зміст обраної облікової політики АТ «Львівський хімічний завод»	39
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ АТ «ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД» В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	44
3.1. Алгоритм сплати екологічного податку АТ «Львівський хімічний завод»	44
3.2. Стратегічні цілі у сфері екологічного менеджменту АТ «Львівський хімічний завод»	55
3.3. Розробка, упровадження та функціонування системи екологічного менеджменту	63
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ефективне функціонування будь-якого підприємства та зростання його економічного потенціалу багато в чому залежать від наявності надійної системи екологічної безпеки. Одним із найперспективніших напрямів її досягнення та розв'язання екологічних проблем промислового виробництва є екологічний менеджмент. Його метою є мінімізація негативних впливів діяльності організації на навколишнє природне середовище. Формування системи екологічного менеджменту на підприємстві передбачає впровадження природоохоронних і енергозберігаючих технологій, що робить виробництво економічно вигідним, екологічно безпечним та соціально необхідним. Впровадження систем екологічного менеджменту набуває особливої актуальності в країнах з транзитивною економікою, в яких значний бюджетний дефіцит мінімізує можливості державного фінансування програм екологічної політики підприємств. Варто також звернути увагу на те, що питання екологізації виробництва та створення систем екологічного менеджменту стають особливо важливими в умовах інтеграції економіки України до Європейського Союзу.

Вирішення екологічних проблем в Україні значною мірою залежить від підвищення рівня екологічної відповідальності підприємств, важливою умовою чого є створена система екологічного менеджменту (СЕМ). Не зважаючи на важливість завдання зменшення негативного впливу підприємств на навколишнє середовище, велика кількість українських підприємств не вважають його пріоритетним і досить часто лише декларують рух в напрямку підвищення прозорості та відповідальності.

Основними причинами такого стану справ є збереження застарілого обладнання, обмежені інвестицій можливості здійснювати модернізацію та переходити на безпечні технології. Суттєвими перешкодами цих процесів стали в останні роки й ті виклики, які відволікали фінансові ресурси підприємств від цілей у сфері природокористування. Такою перешкодою стала, по-перше, пандемія Covid-19, яка переорієнтувала підприємства на

пошук нових форм організації основних бізнес-процесів. Нестійкий режим роботи, падіння обсягів виробництва та фінансових результатів призвели до перенесення на невизначений час навіть тих проектів, які планувались раніше.

Велике значення і науково-практичну роль відіграють дослідження проблем співвідношення економіки та екології, яким присвятили праці О.О. Веклич, Б.М. Данилишин, С.І. Дорогунцов, Г.Г. Кірейцев, В.А. Лук'янін, Л.І. Максимів, Л.Г. Мельник, М.С. Пушкар, М.Д. Руденко, В.К. Савчук, Я.В. Соколов, В.М. Трегобчук, М.Г. Чумаченко, М.К. Шапочка, В.О. Шевчук, В.Я. Шевчук.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних і практичних положень бухгалтерського обліку екологічної діяльності суб'єктів господарювання відповідно до вимог інформаційного забезпечення управління на мікро- та макроекономічному рівнях для реалізації положень концепції стійкого розвитку. Для досягнення мети в роботі поставлено завдання:

- вивчення теоретичних аспектів формування системи екологічного менеджменту;
- оцінити роль бухгалтерського обліку в інформаційному забезпеченні заходів, спрямованих на подолання глобальної екологічної кризи;
- окреслити підходи до бухгалтерського відображення впливу діяльності суб'єкта господарювання на навколишнє природне середовище;
- узагальнити вимоги Міжнародних стандартів щодо екологічного менеджменту, систематизації сучасних екологічних стратегій розвитку підприємства;
- оцінити стан розвитку теорії та методології бухгалтерського обліку в зв'язку з необхідністю бухгалтерського відображення екологічної діяльності суб'єктів господарювання;
- проведенні комплексного аналізу результативності діяльності реального підприємства з акцентом на екологічній складовій, визначенні місця екологічного менеджменту в системі управління хімічним підприємством;

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку екологічної діяльності суб'єкта господарювання як інформаційна основа управління антропогенним впливом на навколишнє природне середовище.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та організаційно-практичні положення бухгалтерського обліку екологічної діяльності.

Методи дослідження. використані в процесі виконання магістерської роботи: аналіз і синтез – для узагальнення інформації та джерел, метод історичного підходу – для відстеження хронології процесів, графічний – для унаочнення аналітичної інформації, порівняльний. Для вирішення поставлених в роботі завдань застосовувався системний підхід, кількісні та якісні методи дослідження..

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ ОБЛІКОВО- АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

1.1. Генезис становлення новітньої еколого-економічної парадигми обліку

Оприлюднений ЮНЕСКО у травні 2019 р. Звіт Міжнародної науково-політичної платформи з біорізноманітності та екологічних систем (IPBES) став найвичерпнішою глобальною оцінкою стану планетарної природи. У Звіті задокументоване безпрецедентне зниження біорізноманіття та небачені за історію людства масштаби екологічних загроз. Науковці, котрі працювали над узагальненням Звіту, відзначають, що згубні для людства тенденції можна змінити, та це потребує «трансформативних змін» у кожному аспекті взаємодії людини з природою. Із результатів їхнього дослідження випливає невідкладність формулювання узгодженої фахової думки щодо причин стану, що склався, і стратегії заходів з його подолання [1].

Стає дедалі необхіднішою конструктивна протидія, адекватна руйнаціям, які завдає людство біорізноманіттю та екологічним системам Землі. Необхідна зміна глобальної моделі природокористування. Своєю чергою вона вимагає заміни чинної наукової картини світу на нову. Її творення стає передумовою новітніх підходів, насамперед економічних, до розв'язання проблем, що набули планетарних вимірів.

Фундаментальною основою методології розв'язання досліджуваних проблем є природничі засади. Світоглядною підвалиною цих засад є дефініція сучасної світової економічної науки як такої, «від якої залежить життя на Землі» [2, с. 481]. Ці положення кладуться нами в основу новітнього бачення наукової картини світу, окреслення економічних та управлінських складових цієї картини і подальшого обґрунтування на цих засадах новітньої парадигми обліку, спроможного надавати інформацію, релевантну для розв'язання еколого-економічних проблем.

Побудова сучасної економічної картини світу потребує врахування особливостей управлінської науки, котра є похідною щодо фізичної чи політичної економії. Теоретичну і прикладну управлінську науку, а також функції управління, включно з обліком, нині належить поєднувати тільки з тим сегментом загальнолюдського економічного надбання, сенс якого є життєствердним.

У контексті цих ідей належить розглядати і новітню облікову парадигму. Вона потребує приведення обліку та інших управлінських засобів отримання релевантної інформації у відповідність до викликів, що постають перед мешканцями планети. Тільки на цій життєствердній основі можливе становлення досліджуваної парадигми обліку, здатного генерувати знання, яке є рятівним для теперішніх і прийдешніх поколінь [4, с. 138-141].

Нині привертають до себе увагу світоглядні позиції, з яких розглядали облік фундатори європейської фізіократії.

Природничий підхід до становлення новітньої облікової парадигми належить починати з «Економічної таблиці» Ф. Кене. Фундатор французької фізіократії, до теорії якого тяжіють витоки пропонованих нами підходів, «аналізує економіку окремого господарства». Його узагальнення стосуються суспільств та окремих господарств, і призначаються як для макро-, так і для мікроекономічного рівнів господарювання. Людство набуватиме здатності запобігати загрозам життю на Землі, опановуючи діалектику взаємодії фізіократизму з технократизмом. Бо якщо самоізоляція прирікає фізіократизм на забуття, то нехтування фізіократизму технократизмом прирікатиме землян на загибель. Адже нинішня екстраполяція здобутків Ф. Кене на сучасне природознавство дозволяє «підняти його ідеї до рівня Космічної ери» [2, с. 460].

Що стосується природничого змісту інтелектуальної спадщини подвижників національної наукової школи фізичної економії, то дослідники, що спираються на засади політичної економії, не здатні збагнути її понад півтора століття. Так, реагуючи на лист до К. Маркса, в якому С.

Подолінський вказав на спробу «погодити додаткову працю з пануючими фізичними теоріями» [6, с. 64], Ф. Енгельс зробив власні висновки про можливість обліку затрат енергії в окремих галузях господарської діяльності. Він вказав, що у скотарстві «підрахунок стає ... складним», «ще складніший він у землеробстві», «а в промисловості такі підрахунки зовсім неможливі», і висловив думку про неможливість «виразити економічні відносини в фізичних мірах» [6, с. 66]. А «відкриття українського вченого Ф. Енгельс назвав помилковим з обставин тогочасної відсутності адекватної облікової методології та інструментарію підрахунку енергетичних процесів» [7, с. 125].

Природниче осмислення господарювання дало змогу М. Руденкові істотно розвинути засади облікових парадигм, започатковані його видатними попередниками. Наш сучасник обґрунтовував «можливість енергетичного обліку головних економічних процесів» [2, с. 296]. Базуючись на положеннях порушеної ним проблеми власності поколінь та відносин між ними, сприятливих для виживання й розвитку нащадків, ми свого часу запропонували підхід до побудови бухгалтерського балансу, який враховує відносини між поколіннями і відповідає принципам сталого розвитку [9].

Імплементація фундаментальних природничих засад здатна компенсувати неповноту цієї картини як основу розв'язання еколого-економічних проблем. Відтак найсуттєвішою характеристикою новітньої світоглядної картини стає життєствердний зміст фізико-економічного знання.

Побудова новітньої світогосподарської картини на цій основі передбачає поєднання управлінських підходів із природничими засадами економічного знання. Завдяки цим фундаментальним засадам релевантне для управління економічне знання здатне набувати статусу рятівного. Це дозволяє наповнювати рятівним змістом фактографічну інформацію, покликану забезпечувати зворотні зв'язки в системі еколого-економічного управління, покладені на функції обліку і статистики, контролю, аналізу та ін.

Таким чином, основоположним для природничого досягнення новітньої облікової парадигми є розкриття структури сучасної світової економічної науки.

Рис.1.1. Нормативно-правове забезпечення екологічної доктрини

Сформована в Україні чинна нормативно-правова база з облікового формування екологічної політики держави та підприємств враховує рекомендації ради ООН і включає саме чотири рівні нормативних правових документів – Конституція України, профільні кодекси, профільні закони та постанови КМУ (рис. 1.1).

Дихотомія достатніх і недостатніх теорій дає можливість розмежовувати сучасну економічну картину світу на життєствердну і смертоносну складові. У такий спосіб наукове та прикладне осмислення обліку завжди належатиме до певного із цих видів знань.

Облік як управлінську функцію необхідно розглядати у вимірах сучасного цивілізаційного розвитку, підпорядковуючи господарювання й управління економікою життєствердним загальнолюдським цілям. Його новітню сутність належить приводити у відповідність до парадигми цивілізаційного розвитку в її досліджуваній інтерпретації. Це вимагає послідовного перетворення облікової інформації про перебіг суспільно-господарських процесів у рятівний сегмент фактографічного знання.

1.2. Сутність обліку екологічної діяльності в системі управління екологічним менеджментом підприємства

Сталий економічний розвиток України, інтеграція до світового співтовариства вимагають сучасної взаємодії суспільства, держави і бізнесу, головною умовою якого є реалізація принципів соціальної відповідальності як дієвого механізму для вирішення глобальних проблем людства. Забезпечення збалансованого вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем в Україні можна досягти через практику соціально відповідальної діяльності, яка має виступити в ролі об'єднуючої національної ідеї. Вагома роль у формуванні соціально відповідального середовища належить бізнесу, який своєю власною практикою та залученням до неї свого персоналу здатен реалізовувати принципи корпоративної соціальної відповідальності.

Загострення економічних, політичних, соціальних та екологічних

проблем, що спостерігається у світі з 80–90 років XX ст., нездатність держаних інституцій їх подолати породили потребу у запровадженні нових підходів до розвитку, що розпорошують зони відповідальності, характерні для класичного трикутника «влада- бізнес-суспільство». Одним із таких підходів і виступає концепція корпоративної соціальної відповідальності підприємства, яка передбачає зміну ролі господарських суб'єктів у суспільстві, включення до сфери їх інтересів таких неpritаманих для класичного розуміння мети функціонування підприємства видів діяльності, як соціальна та екологічна.

Варто зазначити, що формування концепції корпоративної соціальної відповідальності підприємств у сучасному його баченні є результатом тривалої еволюції ролі, значення та сприйняття компанії суспільством. Якщо на початку соціальна відповідальність підприємства виражалась в окремих благодійних акціях, рекламній та PR-діяльності, то нині соціально відповідальна діяльність – це невід'ємний елемент загальної стратегії розвитку підприємства. При цьому підприємство у своїй діяльності починає орієнтуватися не на забезпечення високого рівня прибутку у короткостроковій перспективі, а на створення необхідних умов для забезпечення довгострокового сталого розвитку та зростання, яке базується на врахуванні інтересів усіх зацікавлених сторін. Інтеграція України у світове співтовариство змушує і вітчизняні інституції долучитися до пошуку механізму

подолання суперечностей між владою, бізнесом та суспільством, що актуалізує питання вивчення, адаптації та запровадження зарубіжного досвіду реалізації принципів корпоративної соціальної відповідальності у вітчизняну практику.

Корпоративна соціальна відповідальність в розвинених країнах світу давно вже стала частиною функціонування суспільства. Сьогодні лідери вітчизняного бізнесу приєднуються до глобального руху за соціально відповідальний бізнес. Для того щоб кошти, що виділяються на соціальні ініціативи, приносили стійкі результати і працювали на імідж бізнесу, компанії

повинні перейти до вибудовування цієї діяльності на системній основі у відповідності зі стратегією. Саме тут відкриваються широкі перспективи для об'єднання зусиль компаній, організацій громадянського суспільства, засобів масової інформації і держави. Безпосередні бізнес-вигоди від впровадження КСВ – створення стабільного ділового середовища, зниження операційних ризиків, зростання фінансових показників та продажів, підвищення продуктивності праці, зниження рекрутингових витрат, розширення ринку і, як наслідок, збільшення ринкової вартості компанії у перспективі. Взаємодія політичних, соціальних та економічних суб'єктів, заснована на принципах соціального партнерства, дозволяє забезпечити стабільний поступальний розвиток держави. З підвищенням значущості нефінансових чинників сталого розвитку (соціальної стабільності, екологічної безпеки тощо), актуалізуються практичні та теоретичні аспекти соціальної відповідальності.

Останнім часом все більше набувають актуальності питання екологічної відповідальності бізнесу, що зумовлено загрозою техногенних та екологічних катастроф. Мова йде про добровільне розроблення та здійснення компаніями програм природоохоронного характеру. Особливої актуальності питання екологічної відповідальності бізнесу набувають у розрізі концепції сталого розвитку, яка охоплює три основні аспекти: економічний, соціальний та екологічний.

Знаючи, що сучасна екологія охоплює практично всі сфери життєдіяльності людства (духовні, гуманітарні, економічні, технічні, наукові, політичні), бачимо, що сучасність продемонструвала нам гостроту і складність екологічних проблем, які більшість людства ще до кінця не усвідомлює, але змушена вже їх вирішувати, щоб зберегти життя на планеті не тільки собі, але й наступним поколінням.

У найбільш важливих міжнародних документах останнього десятиліття, присвячених проблемам навколишнього середовища і гармонійного розвитку суспільства, велика увага приділяється формуванню екологічної відповідальності, екологічної свідомості, мислення та культури. Україна

формує зважену екологічну політику з урахуванням основних принципів міжнародної екологічної політики. У 1991 р. був прийнятий Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», в якому, зокрема, зазначалося, що екологічна безпека – це такий стан навколишнього природного середовища, за якого забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей. Підприємства, установи та організації, діяльність яких пов'язана зі шкідливим впливом на навколишнє середовище, незалежно від часу введення їх у дію повинні бути обладнані спорудами, обладнанням та пристроями для очищення викидів і скидів або їх знешкодження, зменшення впливу шкідливих факторів, а також приладами контролю за кількістю і складом забруднюючих речовин та за характеристиками шкідливих факторів.

При виділенні екологічної діяльності підприємств окремим видом постає питання її обліку. Тобто, для зменшення негативного впливу людини на довкілля необхідно, у першу чергу, виміряти (відобразити в бухгалтерському обліку) зазначений вплив.

«На початку XX століття під впливом економічної теорії бухгалтерський облік був відстороненим від питань збереження довкілля, оскільки вимірювання шкідливого впливу економічної діяльності промислових підприємств створювало загрозу процесу становлення індустріального суспільства. Політика індустріалізації призвела до значного зростання кількості підприємств важкої промисловості, що збільшило навантаження на природне середовище. Виснаження природних ресурсів призвело до їх дефіциту. На цьому етапі виникла проблема неможливості ринкового регулювання впливу підприємств на природне середовище. Під дією процесів глобалізації, на початку 80-х років XX століття, світова громадськість відчула необхідність розпочати роботу над основними положеннями екологічного обліку. У 1991 р. Міжурядовою робочою групою експертів розроблено перші рекомендації для бухгалтерів з розкриття інформації про вплив господарської діяльності підприємства на довкілля, а у 1998 р. – з відображення екологічної

діяльності в бухгалтерському обліку»[10, с. 288].

Визначено наступні об'єкти обліку екологічної діяльності:

- синтетичний і аналітичний облік екологічних витрат;
- облік доходів від раціонального використання ресурсів та позитивного ефекту від впливу на довкілля;
- облік активів, які використовуються для охорони довкілля;
- синтетичний і аналітичний облік екологічних зобов'язань;
- збір інформації та складання звітів про екологічну діяльність.

У своїх працях учені виділяють такі три групи об'єктів екологічного обліку, як: активи (природно-ресурсний потенціал, генетично модифіковані організми, відходи виробництва, активи природоохоронного призначення), пасиви (екологічні зобов'язання) та процеси (екологічні доходи, екологічні витрати та фінансові результати від екологічної діяльності суб'єкта господарювання).

У науковій літературі для характеристики процесу накопичення інформації про навколишнє середовище використовуються поняття «екологічний облік», «екологічний облік на підприємстві», «бухгалтерський екологічний облік». Проте, визначення цих понять в українській законодавчо-нормативній базі відсутнє. Не досягнуто єдності щодо визначення цього поняття й серед вітчизняних та закордонних дослідників, що ускладнює виокремлення обліку екологічної діяльності в системі бухгалтерського обліку підприємств. Зокрема, В.М. Жук вважає, що поняття «екологічний облік» не набуло остаточного осмислення і логічної завершеності як комплексно сформованої системи знань в економіко-екологічній теорії та практики. У дослідженнях, проведених у західних країнах, робляться спроби залучення бухгалтерського обліку до реалізації концепції стійкого розвитку. «Глобальне сприйняття ідеї сталого розвитку, – зазначає П.І. Гайдучкий, – є неформальною інституційною основою майбутніх універсальних моделей розвитку людства, у т.ч., і побудови універсального бухгалтерського обліку». Під універсальним автор розуміє синергічне поєднання трьох видів обліку -

управлінського, екологічного і соціального. Розвиток кожного з них сприятиме зміцненню стійкості економічної безпеки на локальному і глобальному рівнях. Окреслене вище підкреслює актуальність дослідження питань розвитку екологічного обліку в контексті економічної безпеки підприємства» [11].

Визначення поняття «екологічний облік» (табл. 1.1), що надаються різними авторами, можна групувати на два класи: загальне визначення поняття та спеціальне визначення, що характеризує екологічну діяльність підприємства.

Таблиця 1.1.

Визначення поняття «екологічний облік» в науковій літературі

Джерело	Визначення
1	2
Парламентська асамблея	«Екологічний облік – це система, яка може використовуватися для виявлення, організації, регулювання та подання даних й інформації про стан навколишнього середовища в натуральних і вартісних показниках» [12]
Є.О. Супрунова, І.А. Рудських, О.В. Балашова	«Екологічний облік можна визначити як один з інформаційних методів і одночасно функцію екологічного управління, що зазвичай асоціюється з урахуванням природних ресурсів, який, у свою чергу, визначається як збір та аналітичне підсумовування відомостей про кількість і якість наявних природних ресурсів з метою організації їх раціонального використання, планування господарської та природоохоронної діяльності, прогнозування тенденцій розвитку галузей природокористування та змін навколишнього середовища в поточний період і в перспективі» [13]
О.В. Таранічева	«Екологічний облік – це система, яка повинна використовуватися для виявлення, організації, регулювання та подання даних і інформації про стан навколишнього середовища в натуральних і вартісних показниках» [13]
О.В. Ільчова	«Бухгалтерський екологічний облік – система збору, реєстрації та узагальнення інформації, яка забезпечить можливість виявлення, оцінки, планування та прогнозування, контролю й аналізу екологічних витрат та екологічних зобов'язань» [13]
Англо-російський економічний словник	«Екологічний облік – це система виявлення, оцінки і розподілу екологічних витрат, пов'язаних із здійсненням якоюсь організацією своєї економічної діяльності; передбачає оцінку та аналіз впливу навколишнього середовища на господарську діяльність організації, напр., рівень екологічних витрат тощо, а також організації на навколишнє середовище (рівень шкоди, заподіяної фірмою навколишнього середовища у процесі своєї діяльності) і складання відповідної звітності» [14]

1	2
Т.М. Чепракова	«Бухгалтерський екологічний облік – це процес збору, реєстрації, узагальнення й відбиття інформації про природоохоронні витрати, природні активи й результати діяльності господарюючих суб'єктів з метою керування й визначення їхнього сукупного потенціалу» [13]
Р.П. Лізогуб	«Екологічний облік на підприємстві – це система виявлення, виміру, реєстрації, нагромадження, узагальнення, зберігання, обробки і підготовки релевантної інформації про діяльність підприємства в галузі природокористування з метою передачі її внутрішнім і зовнішнім користувачам для прийняття оптимальних рішень» [15]
Л.А. Сахно	«Екологічний облік на підприємстві – це система виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання, обробки і підготовки релевантної інформації про діяльність підприємства у сфері природокористування з метою передачі її внутрішнім і зовнішнім користувачам для ухвалення оптимальних рішень» [16]
Т.О. Кірсанова, Є.В. Кірсанова, В.О. Лук'янихін	«Екологічний облік на підприємстві – система виявлення, виміру, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання, обробки й підготовки релевантної інформації щодо діяльності підприємства у сфері природокористування і охорони навколишнього середовища з метою обґрунтування управлінських рішень» [17]
Лень В.С., Колівешко О.М.	«Екологічний облік – процес розпізнавання, оцінки і передачі екологічної інформації, що дає можливість користувачам такої інформації компетентно приймати рішення і формувати судження» [18, с. 228]
Н.М. Рубанова	«Бухгалтерський екологічний облік – це процес збору, реєстрації узагальнення і відображення в системі природоохоронних витрат, природних активів, екологічних фондів резервів і зобов'язань, а також результатів діяльності господарюючих суб'єктів з метою управління та визначення екологічного потенціалу підприємства» [19]
О.С. Кожухова	«Екологічний облік є самостійним напрямком бухгалтерського обліку та його широке впровадження дозволить на рівні підприємств-природокористувачів активізувати практичну природоохоронну діяльність і здійснити інформаційний супровід екологічного контролінгу» [19]
І.М. Саннікова	«Бухгалтерський екологічний облік – систематичний і документально оформлений процес одержання й обробки даних екологічного характеру з метою керування й дотримання законодавства» [19]

Джерело: складено автором за [12-19]

Всі підприємства в системі бухгалтерського обліку, так чи інакше, здійснюють екологічну діяльність та накопичують інформацію про неї. Однак, на практиці така інформація рідко визнається як власне екологічна. Екологічна інформація накопичується для складання статистичної звітності за формами № 1 – відходи (річна), № 1 – небезпечні відходи, № 2-ТП (повітря), № 1 – екологічні витрати (річна) та для розрахунку екологічних платежів. Для цього

в бухгалтеріях підприємств виділяють робочі місця (топологічні ділянки обліку). Проте, більшість українських підприємств накопичує інформацію про екологічну діяльність лише для складання необхідної статистичної та податкової звітності і не здійснює її ефективного регулювання та не доводить її до зовнішніх користувачів.

Кожухова О.С. облік екологічної діяльності на підприємстві вважає самостійним напрямком бухгалтерського обліку. На нашу думку, це є обґрунтованим твердженням, оскільки виділення екологічної діяльності, як окремого виду діяльності підприємства наряду з операційною, інвестиційною та фінансовою, є надзвичайно актуальним в умовах підвищення значення корпоративної соціальної відповідальності для бізнесу. З цього випливає, що окремий вид діяльності потребує бути кількісно вимірним, отже, в системі бухгалтерського обліку можна виділити підсистеми фінансового та управлінського обліку екологічної діяльності. Визнають облік екологічної діяльності як складову фінансового та управлінського обліку й інші дослідники, зокрема Л.М. Пелинь. І.М. Саннікова розглядає «бухгалтерський екологічний облік» як облік екологічних аспектів діяльності підприємства (компонент системи управління навколишнім середовищем підприємства), як процес одержання й обробки даних екологічного характеру з метою керування й дотримання законодавства. І.В. Замула «в дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук обґрунтовує науковий підхід до визнання бухгалтерського обліку системою, що забезпечує формування та оприлюднення інформації про екологічну діяльність суб'єкта господарювання. Поняття «екологічна діяльність» вона розглядає як систему господарювання, яка ґрунтується на концепції стійкого розвитку, що динамічно включається до сучасної екосистеми, не порушуючи її гармонійного функціонування, що поєднує в собі особливості економічної й екологічної наук» [20]. Тобто, для цілей бухгалтерського обліку вона застосовує поняття «облік екологічної діяльності». Ми погоджуємось з І.В. Замулою щодо застосування для господарюючих суб'єктів поняття

«екологічна діяльність» та «облік екологічної діяльності» лише в контексті господарських операцій, пов'язаних із використанням природного середовища та впливом господарської діяльності на його стан.

У зв'язку з цим можна сформулювати узагальнене трактування поняття «облік екологічної діяльності» як підсистеми бухгалтерського обліку, яка збирає, накопичує, аналізує та передає користувачам інформацію про діяльність підприємства, пов'язану з використанням природного середовища та впливом господарської діяльності на його стан. Таким чином, облік екологічної діяльності є підсистемою не лише бухгалтерського обліку, а й частиною системи екологічного менеджменту, інформаційною основою для проведення екологічного аудиту й оцінювання інвестиційних проектів.

Економічна інформація про господарські операції, пов'язані з використанням природного середовища та впливом господарської діяльності на його стан, формується на рівні підприємства й використовується для управління та формування звітності (зовнішньої та внутрішньої).

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна зробити такі узагальнення:

1) екологічний облік - процес розпізнавання, оцінювання і передачі інформації про екологічну діяльність підприємства, що дає можливість користувачам такої інформації приймати управлінські та інвестиційні рішення. Ця категорія охоплює формування облікової (бухгалтерської) та необлікової інформації про стан, динаміку зовнішнього природного середовища, вплив на нього природних факторів та всієї діяльності людини на глобальному, національному та регіональному рівнях;

2) для підприємств облік екологічної діяльності – це підсистема бухгалтерського обліку, яка формує та передає користувачам інформацію про операції, пов'язані з використанням природного середовища та впливом господарської діяльності на його стан;

3) облік екологічної діяльності є не лише підсистемою системи бухгалтерського обліку, а й частиною системи екологічного менеджменту,

інформаційною основою для проведення екологічного аудиту й оцінювання інвестиційних проектів.

1.3. Поняття та зміст категорії «екологічні витрати», як ключової характеристики екологічного менеджменту

Об'єктами обліку екологічної діяльності прийнято виділяти: екологічні витрати; екологічні зобов'язання; екологічні збитки; активи; задіяні в природоохоронній діяльності; доходи від екологічної діяльності (рис. 1.2.). Оскільки екологічна діяльність спрямована на заходи мінімізації впливу діяльності фірм на довкілля або ліквідацію наслідків негативного впливу такої діяльності, найбільшу питому вагу серед усіх об'єктів обліку екологічної діяльності будуть займати саме екологічні витрати

Рис. 1.3. Сукупність об'єктів обліку екологічної діяльності

Оскільки витрати кожної країни в цілому та зокрема окремих підприємств на охорону довкілля є значними, особливої актуальності набуває виокремлення такого об'єкту обліку екологічної діяльності як екологічні витрати. Це необхідно тому, що природоохоронна діяльність підприємства пов'язана переважно з витрачанням матеріальних та нематеріальних ресурсів на захист навколишнього середовища або, у гіршому випадку, на ліквідацію наслідків екологічних катастроф.

Отже, під час здійснення екологічної діяльності, підприємство здійснює певні витрати, які прямо чи опосередковано впливають на економічні показники роботи бізнесу. Однак, сьогодні бухгалтерський облік екологічних витрат ведеться безсистемно, вони не виокремлюються із загальної сукупності витрат. Така ситуація призводить до недостовірності облікових даних, розмірів, напрямів та видів природоохоронних витрат підприємств. Постає необхідність виокремлення екологічних витрат у загальній сумі витрат підприємства для аналізу ефективності природоохоронної політики та контролю витрат на здійснення цієї політики. У положенні (стандарті) бухгалтерського обліку П(С)БО 16 «Витрати» відсутнє будь-яке згадування про екологічні витрати. Аналогічно, і в діючому Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, інформація про екологічні витрати теж не зазначена. На даний час спостерігається недосконалість обліку екологічних витрат, яка проявляється в узагальненому його веденні без розмежування витрат за видами. Часто екологічні витрати не обліковують як власне «екологічні», а «розсіюють» у загальній сумі витрат. Проблеми обліку екологічних витрат зображено на рис. 1.3.

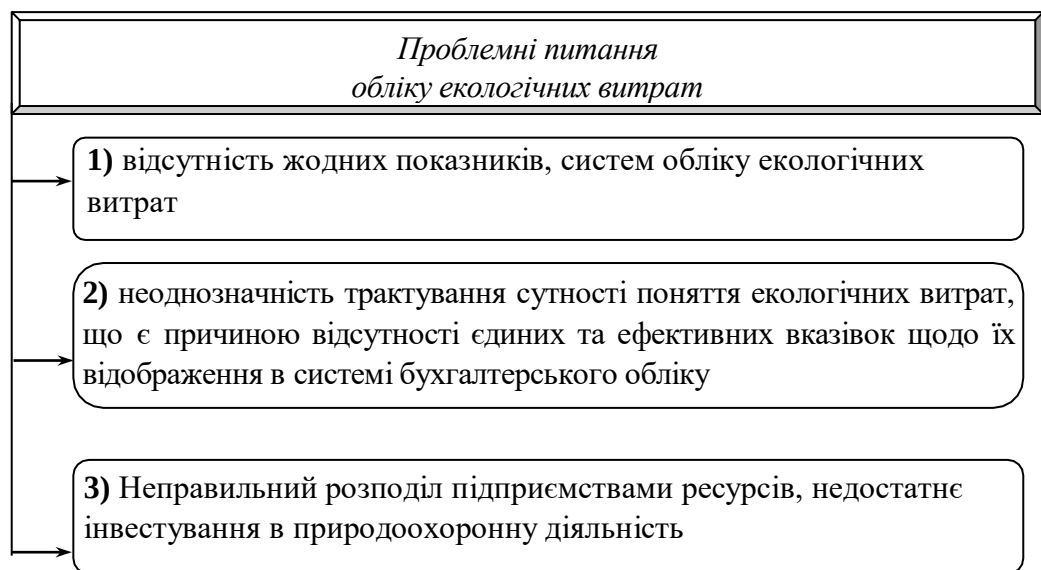

Рис. 1.3. Проблемні питання обліку екологічних витрат

В екологічній та економічній літературі зустрічаються поняття

«екологічні витрати», «екологічні втрати» та «екологічні збитки», якими характеризується поняття витрат екологічної діяльності. Дослідники вкладають різний зміст у дані поняття, що призводить до неможливості отримання точної інформації про їх величину та ускладнює ефективне управління ними.

Таблиця 1.2.

Визначення поняття «екологічні витрати» в науковій літературі

Джерело	Визначення
1	2
Мочерний С.В.	«Екологічні витрати – це витрати і збитки у сфері природокористування» [21]
Мельник Л.Г.	«Виділяє витрати природоохоронного призначення у вигляді двох складових: витрати споживання природних ресурсів і витрати забруднення навколишнього середовища» [22]
Слюсарчук Р.І.	«Екологічні витрати - це сукупність живої та уречевленої праці, яка витрачається на відтворення природних ресурсів і природного довкілля, попередження і ліквідацію забруднення довкілля, підтримання в нормальному стані і покращення якості природних ресурсів, а також майбутньої праці, яка буде витрачатися на усунення негативних економічних, екологічних і соціальних наслідків, що викликані теперішнім забрудненням і нераціональним використанням природних ресурсів» [23]
Гофман Н.З.	«Витрати забруднення – це приріст витрат у виробничій та невиробничій сферах народного господарства, який відповідає даному вектору техногенних викидів» [24].
Сухіна О.М.	«Екологічні витрати – екоресурсні платежі (збори), витрати на капітальний ремонт основних виробничих засобів природоохоронного призначення, поточні витрати на охорону та раціональне використання природних ресурсів» [25]
Синякевич І.М.	«Використовує поняття «екологічні витрати виробництва». Автор пов'язує їх лише з виробничим процесом на підприємстві»
Мішенін Є.В.	«Екологічні витрати – це витрати на природоохоронні заходи, які включають витрати на попередження інтенсивного забруднення навколишнього середовища і на різке зменшення негативного впливу на природу» [26].
Кондратюк О.М.	«Сукупні екологічні витрати – це сума всіх витрат, пов'язаних з екологічно несприятливою діяльністю підприємства, якими є природоохоронні витрати, екологічні зобов'язання і інші витрати і втрати, що виникли в результаті такої діяльності» [27].
Максимів Л.І.	«Екологічні витрати – це інтерналізовані витрати, які виникають внаслідок добровільних або обов'язкових заходів з метою запобігання, усунення, зменшення навантажень на довкілля, а також внаслідок втрат продуктивності та незворотних втрат енергії, сировини і матеріалів» [28].

Джерело: складено автором за [21-28]

Єдине узагальнене визначення поняття «екологічні витрати» відсутнє

у нормативних актах, тому науковці намагаються пояснити даний об'єкт обліку (табл. 1.2).

Дослідивши перелічені вище визначення екологічних витрат, надані різними авторами в процесі досліджень, можна зробити висновок, що вони не відображають сутності екологічних витрат підприємств саме як об'єкту екологічної діяльності, тому погоджуємося з визначенням даного поняття для цілей бухгалтерського обліку (рис. 1.4.)

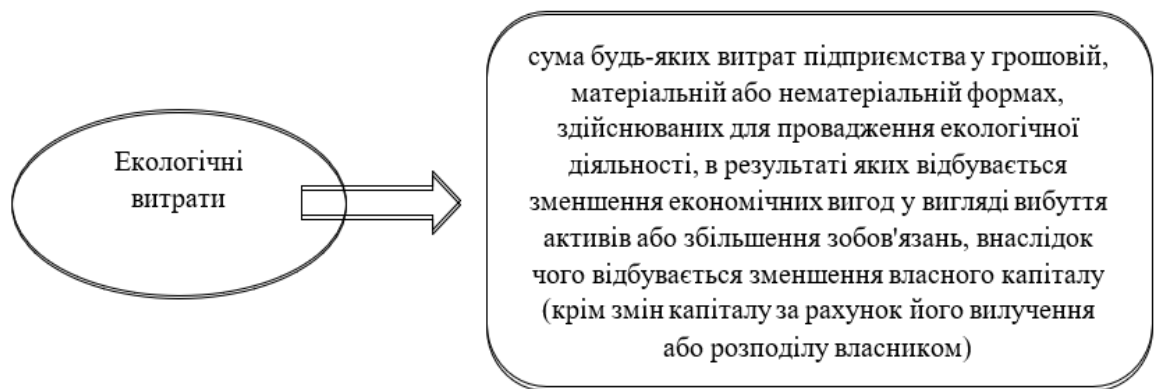

Рис. 1.4. Сутність поняття «екологічні витрати»

Для ефективного контролю та управління екологічними витратами підприємства необхідно їх групувати за класифікаційними ознаками. Оскільки в українських нормативних актах відсутня встановлена класифікація екологічних витрат, кожне підприємство має можливість самостійно обирати порядок їх групування та відображення в системі обліку залежно від управлінських цілей.

На нашу думку, відсутність єдиної нормативно визначеної класифікації екологічних витрат є перевагою для підприємств, оскільки кожне підприємство має можливість класифікувати витрати, понесені під час здійснення екологічної діяльності, виходячи з власних потреб аналізу і контролю таких витрат. Підприємствам, що здійснюють природоохоронну діяльність, виробництво екологічно чистих товарів чи іншу діяльність, яка призводить до виникнення екологічних витрат, доцільно класифікувати їх для ефективного управління цими витратами. Для того, щоб систематизувати підходи різних науковців до класифікації екологічних

витрат, пропонуємо узагальнену класифікацію екологічних витрат (рис. 1.5.)

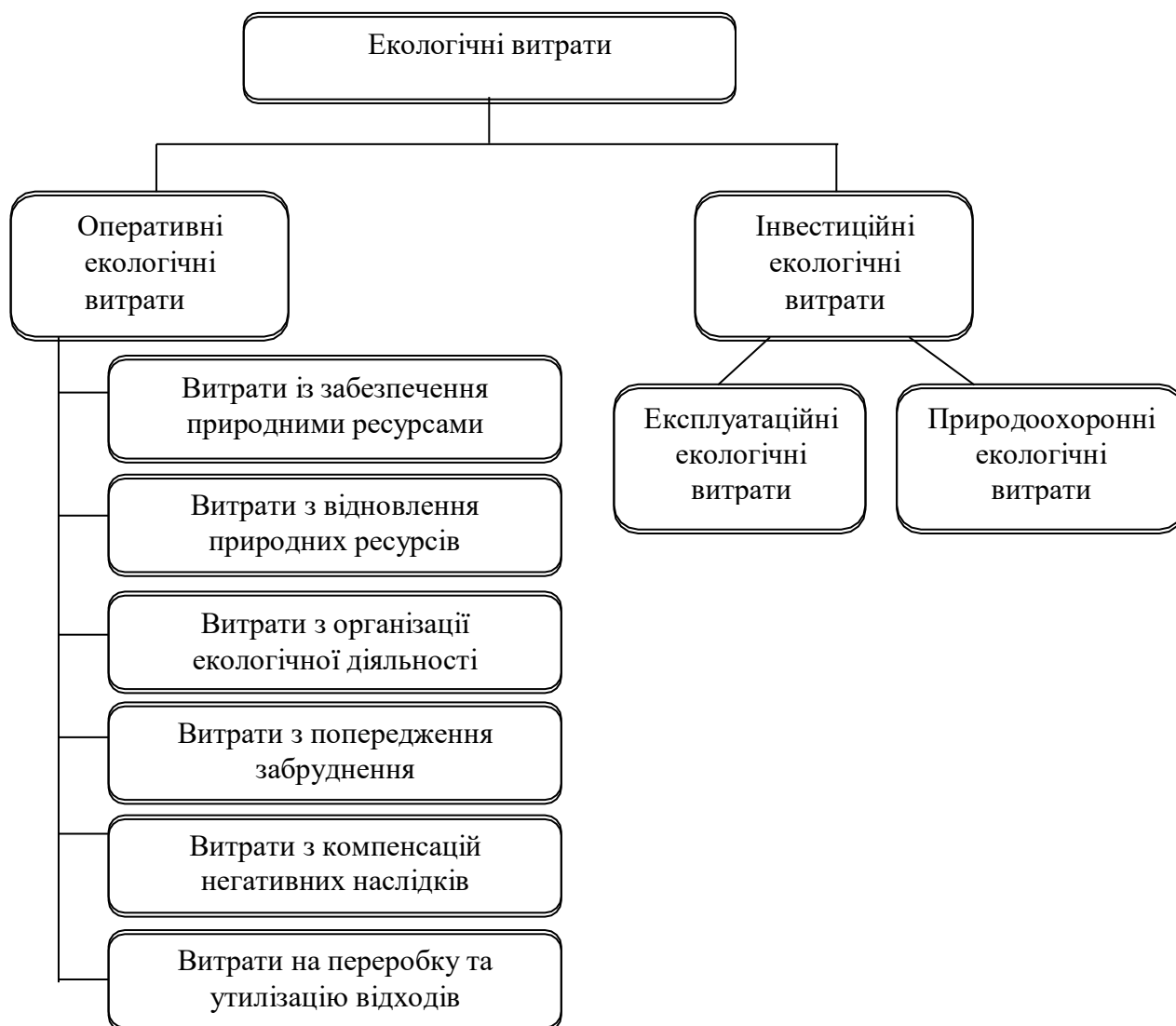

Рис. 1.5. Узагальнена класифікація екологічних витрат

Досліджуючи в роботі підприємства хімічної галузі, ми пропонуємо класифікувати екологічні витрати шляхом деталізації функціональних особливостей хімічної галузі для зручності організації бухгалтерського обліку, цілей контролю, а також для практичної застосовності (рис. 1.6.):

- витрати з екологічного оподаткування - сплата податкових, рентних платежів та платежів за природокористування;
- витрати на дозвільну документацію;
- витрати на попередження або запобігання шкідливого впливу;
- операційні екологічні витрати з надання послуг з

природоохоронної діяльності;

- витрати на оплату і охорону праці працівникам, зайнятим в екологічній діяльності;
- інвестиційні екологічні витрати;
- екологічні витрати соціального спрямування – витрати на навчання та підвищення кваліфікації працівників, зайнятих в екології.

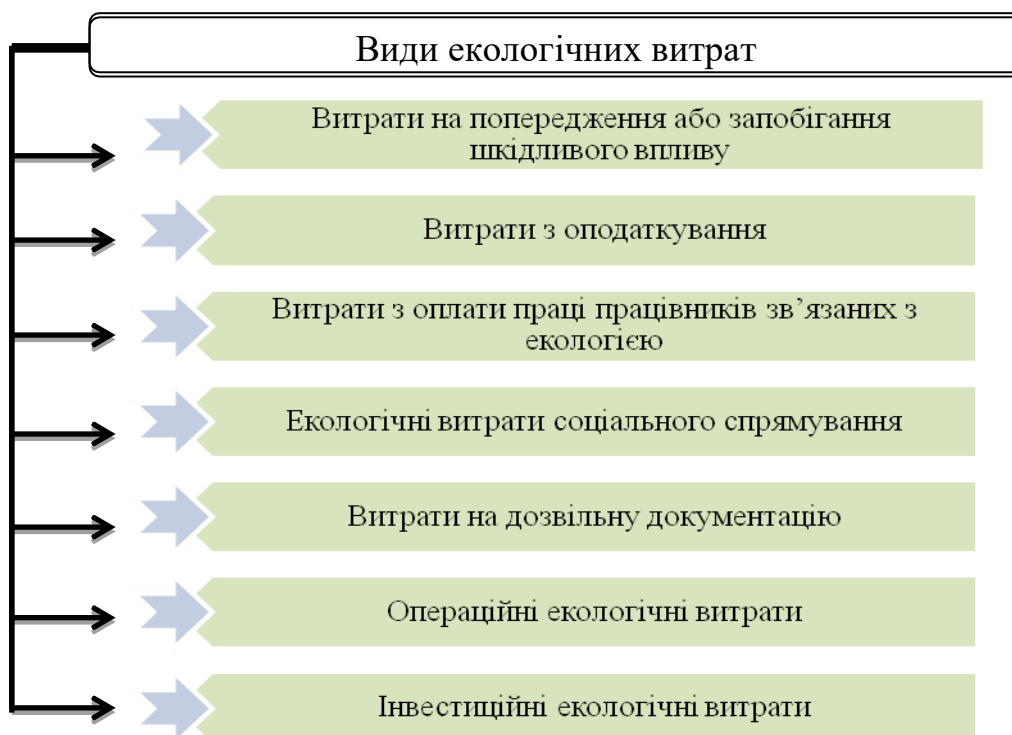

Рис. 1.6. Класифікація екологічних витрат шляхом деталізації функціональних особливостей хімічної галузі

Така класифікація допоможе систематизувати інформацію про екологічні витрати підприємств хімічної галузі та створити інформаційну базу для управлінського персоналу з метою ефективного управління екологічною діяльністю для створення підґрунтя до формування корпоративної соціальної відповідальності підприємства.

РОЗДІЛ II

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ РОБОТИ В АТ «ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД»

2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ «Львівський хімічний завод»

АТ “Львівський хімічний завод” – провідна газова компанія України. Виробник та імпортер технічних, харчових, медичних газів та газових сумішей. Працюючи на ринку газової продукції з 1954 року, ми накопичили унікальні знання і досвід, які дозволяють нам не лише утримувати передові позиції серед спеціалізованих підприємств України у газовій сфері, а й динамічно розвиватися, розширюючи нашу торговельну мережу, освоюючи нові види продукції та розвиваючи спектр надання супутніх послуг для клієнтів.

На сьогоднішній день ми є виробником і надійним імпортером рідких газів та газового обладнання від відомих європейських компаній.

Для забезпечення малих та середніх потреб наших клієнтів працює торговельна мережа, група компаній АТ “ЛХЗ”, що налічує п’ятнадцять підприємств, двадцять дві філії й понад п’ятдесят магазинів-складів (пунктів продажу газів, газових сумішей і газозварювального обладнання) у Львівській, Закарпатській, Івано-Франківській, Волинській, Рівненській, Тернопільській, Хмельницькій та Чернівецькій областях.

Для клієнтів, що мають велике споживання газової продукції, працює логістичний центр і спеціалізований автотранспортний парк, фахівці нашої компанії мають досвід у підборі та обрахуванні потужності нового кріогенного устаткування його монтажі та ремонті, також проводимо модернізацію та реорганізацію вже наявних систем постачання газу на лінії виробництв наших клієнтів.

Основні види продукції - виробництво кисню, азоту, вуглекислоти, газових сумішей. Послуги - ремонт балонної тари, установка та обслуговування газифікаторів, доставка продукції споживачам власним

транспорт; підготовка та підвищення кваліфікації робітників та інших працівників. Основними ринками збуту є підприємства, що проводять зварювальні роботи, виготовляють прохолоджуючі та слабоалкогольні напої, а також медицина (Україна). Сировина - повітря, електроенергія. Ціни на електроенергію нижчі вночі, тому товариство використовує це для зменшення собівартості продукції. Конкурентами товариства, як і в попередні роки є "Карпатнафтохім" (м. Калуш), "Кріогенсервіс" (м. Київ), "Азот" (м. Черкаси), а також іноземні компанії Євросоюзу. Від сезонного фактору залежить продаж вуглекислоти, влітку попит на неї зростає, у зв'язку з використанням її у виробництві мінеральних вод та інших прохолоджуючих та слабоалкогольних напоїв. Також великий вплив на собівартість продукції створюють високі тарифи на електроенергію. Товариство постійно працює над розширенням ринків збуту продукції.

Таблиця 2.1.

Ідентифікаційні реквізити, місцезнаходження та засоби зв'язку

АТ «Львівський хімічний завод»

Повне найменування	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД"
Скорочене найменування	АТ "ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД"
Організаційно-правова форма	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
Код за ЄДРПОУ	05761873
Територія (область)	Україна, Львівська область
Поштовий індекс	79079
Населений пункт	м. Львів
Вулиця, будинок	вулиця Рахівська, будинок 16
Міжміський код та телефон	380322351200
Факс	+380322351213
www-адреса	www.lhz.com.ua

Джерело: складено автором за даними youcontrol

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу за 2022 рік склала 188 осіб, зовнішніх сумісників- 10 осіб, позаштатних працівників - 1 особа. Чисельність працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу - 28 осіб. Фонд оплати праці за 2022 рік склав 39039 тис. грн., що на 162 тис. грн. більше, ніж у 2021 році. На підприємстві постійно

працюють курси з навчання нових працівників спеціальностям криогенного напрямку, по закінченню яких працівник отримує кваліфікаційне посвідчення.

Станом на 1.08.2023 року АТ «Львівський хімічний завод» є акціонерним товариством із статутним фондом 3 887 905,00 грн., складає самотійний баланс, має круглу печатку зі своїм найменуванням, поточний рахунок в банківській установі.

Інформацію про діяльність суб'єкта господарювання у розрізі видів економічної діяльності представлено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Основні види діяльності АТ «Львівський хімічний завод»

Код за КВЕД	Вид діяльності
20.11	Основний Виробництво промислових газів
21.20	Інші Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів
46.46	Оптова торгівля фармацевтичними товарами
77.39	Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н.в.і.у.
85.59	Інші види освіти, н.в.і.у.
46.75	Оптова торгівля хімічними продуктами
47.78	Роздрібна торгівля іншими невживаними товарами в спеціалізованих магазинах
49.41	Вантажний автомобільний транспорт
68.20	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
77.12	Надання в оренду вантажних автомобілів
33.11	Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів

Джерело: складено автором за даними youcontrol

Дані таблиці 2.3. дають підстави стверджувати, що відбувається зниження господарського потенціалу, на що вказує зменшення суми активів на 10,34%, що в абсолютному виразі становить 15864 тис.грн.

В той час, коли у підприємства збільшується обсяг необоротних активів на 23,01% або на 17213 тис.грн, ми можемо спостерігати зменшення

оборотних активів на 42,06% що грошовому еквіваленті становить 33077 тис.грн.

Таблиця 2.3.

**Горизонтальний аналіз активів АТ «Львівський хімічний завод»
у 2021-2022 рр., тис. грн.**

Показник	2021	2022	Абс. приріст, +,-	Відн. приріст, %
Основні засоби	70698	87526	16828	23,80
Нематеріальні активи	90	260	170	188,89
Довгострокові фінансові інвестиції	3912	4149	237	6,06
Незавершені капітальні інвестиції	120	98	-22	-18,33
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	74820	92033	17213	23,01
Запаси	7901	13632	5731	72,54
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	13457	7456	-6001	-44,59
За виданими авансами	15087	5119	-9968	-66,07
З бюджетом	11783	8116	-3667	-31,12
Інша поточна дебіторська заборгованість	3229	1218	-2011	-62,28
Гроші та їх еквіваленти	25400	7616	-17784	-70,02
Витрати майбутніх періодів	150	227	77	51,33
Інші оборотні активи	1640	2186	546	33,29
ОБОРОТНІ АКТИВИ	78647	45570	-33077	-42,06
АКТИВИ	153467	137603	-15864	-10,34

Джерело: складено автором за даними youcontrol

Отже, ми можемо констатувати, що зміна суми балансу зумовлена в першу чергу зменшенням оборотних активів оборотних активів (-10,34%).

Таблиця 2.4.

**Горизонтальний пасивів активів АТ «Львівський хімічний завод»
у 2021-2022 рр., тис. грн.**

Показник	2021	2022	Абс. приріст, +,-	Відн. приріст, %
Зареєстрований (пайовий капітал)	3888	3888	0,00	0,00
Додатковий капітал	8735	8735	0,00	0,00

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5
Резервний капітал	5781	5781	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	70858	84637	13779,00	19,45
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	89262	103041	13779,00	15,44
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	0	0	0,00	X
Короткострокові кредити банку	14000	0	-14000,00	-100,00
Поточна кредиторська заборгованість за:				
розрахунки зі страхуванням	452	369	-83,00	-18,36
товари, роботи, послуги	19159	8222	-10937,00	-57,09
розрахунками з бюджетом	1573	531	-1042,00	-66,24
розрахунками з оплати праці	1792	1426	-366,00	-20,42
одержаними авансами	3050	2073	-977,00	-32,03
розрахунки з учасниками	342	340	-2,00	-0,58
Поточні забезпечення	21681	20709	-972,00	-4,48
Інші поточні зобов'язання	2156	892	-1264,00	-58,63
КОРОТКОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	64205	34562	-29643,00	-46,17
БАЛАНС	153467	137603	-15864,00	-10,34

Джерело: складено автором за даними youcontrol

Збільшується величина наявних джерел фінансування для залучення активів, що зумовлено зростанням суми нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на 13779 тис. грн. або ж на 19,45% та повної відсутності довгострокових зобов'язань у 2022. Збільшення величини власного капіталу на 15,44 % дає підстави стверджувати, що спостерігається покращення рівня добробуту власників.

Протягом аналізованого періоду підприємство перебувало у двадцятці передових компаній на ринку України. Відповідно до поставленої в дипломі мети нам необхідно більш детально дослідити місце суб'єкта господарювання на ринку України використавши аналітичні дані аналітичної платформи YouControl та привести до одного знаменника данні про індикатори, які характеризують ринковий скоринг АТ «Львівський хімічний завод» за 2018 – 2022 роки.

Для визначення узагальнюючого показника в розрахунок береться місце підприємства у секторі, ринку та субринку, паралельно визначаючи відповідну частку даних сегментів в динаміці.

Таблиця 2.5.

**Показники ринкового скорингу АТ «Львівський хімічний завод»
за 2018 – 2022 роки**

Фінансовий індикатор	2018	2019	2020	2021	2022
Індекс MarketScore	A/3.8	A/3.8	A/3.9	A/3.9	A/3.4
Частка у секторі	0,01%	0,01%	0,01%	0,02%	0,02%
Частка ринку	0,23%	0,28%	0,43%	0,61%	0,63%
Частка на субринку	4,98%	5,42%	7,07%	8,94%	6,40%
Місце компанії в секторі	1706	1474	1048	657	944
Місце компанії на ринку	55	45	37	22	30
Місце компанії на субринку	6	6	5	5	5
Абсолютний приріст виручки за рік, млн грн	19,2	31,1	81,4	159,9	-105,5
Відносний приріст виручки за рік, %	18,3%	25,1%	52,5%	67,6%	-62,6%
Абсолютний середньорічний приріст виручки за 3 роки, млн грн	13,9	23,1	43,9	90,8	45,2
Сукупний середньорічний темп зростання виручки за 3 роки, %	14,6%	21,9%	31,2%	47,3%	23,3%

Джерело: складено автором за даними youcontrol

Дані таблиці 2.5. свідчать про те, що з 2018 по 2021 роки величина індексу MarketScore перебувала майже в одному діапазоні, і становила відповідно A/3.8 у 2018 році та A/3.9 у 2019 році, проте вже у 2022 році даний індикатор знизився до рівня A/3.4 що безперечно є індикатором погіршення значення місця суб'єкта господарювання на ринку України.

В той же час, за попередні п'ять років компанія змогла покращити своє становище в секторі і як наслідок піднялася на 762 сходинки рейтингу, продемонструвавши зростання з 1706 місця в 2018 році до 944 місця у 2022 році. Крім того, слід відмітити, що у 2018 році компанія займала шосту сходинку рейтингу на субринку, але вже наприкінці досліджуваного періоду,

а саме у 2022 році змогла піднятися на одну сходинку. Дана ситуація безумовно є позитивною, і як наслідок, підприємству вдалося збільшити частку яку воно займає на субринку і продемонструвати невелике збільшення частки субринку з 4.98% у 2018 році до 6,40% у 2022 році. Проте, на жаль, це не допомогло запобігти зменшенню значень абсолютного середньорічного приросту виручки за рік з 19,2 млн. грн у 2018 році до -105,5 млн. грн у 2022 році. Це з свою чергу призвело до зменшення величини сукупного середньорічного темпу зростання виручки за рік до 23,3% у 2022 році проти 47,3% у 2021 році.

2.2. Фінансовий аналіз діяльності АТ «Львівський хімічний завод» як критерій забезпечення ефективного екологічного менеджменту

Перш за все проведемо аналіз рівня ліквідності та платоспроможності АТ «Львівський хімічний завод» за 2018 – 2022 роки. При проведенні обчислень застосуємо методику представлену компанією яка є лідером на ринку аналітичної інформації, а саме корпорації You Control, що в свою чергу дасть нам змогу обчислити величину індикатора Fin Score. Цей зведений індикатор може розглядатися як скоринговий індекс фінансової стійкості підприємства та надає можливість здійснення аналізу повного спектра фінансової активності компанії, а саме зрозуміти положення суб'єкта господарювання відносно рівня ліквідності, платоспроможності, рентабельності та ділової активності.

Базуючись на даних представлених у таб.2.6 ми можемо стверджувати, що за досліджуваний період АТ «Львівський хімічний завод» значно покращило свої своє становище у плані ліквідності. Це доводить той факт, що майже всі основні показники, які характеризують рівень ліквідності підприємства значно збільшилися у період 2018-2022 років. Так, якщо у 2018 році рівень поточної ліквідності перебував на позначці 96,9% при референтному рівні більше 100%, то вже у 2022 році даний індикатор зміг піднятися вище рекомендованого рівня і перебував на позначці 131,8%.

Таблиця 2.6.

**Динаміка рівня ліквідності АТ «Львівський хімічний завод» за
2018-2022 роки**

Фінансовий індикатор	2018	2019	2020	2021	2022
Індекс FinScore	A/3,2	A/3,5	A/3,7	A/3,9	A/3,9
Ліквідність					
Поточна ліквідність	96,0%	83,3%	138,5%	122,2%	131,8%
Абсолютна ліквідність	4,2%	1,2%	15,4%	39,4%	22,0%
Коефіцієнт «кислотний тест»	61,6%	52,7%	116,9%	109,9%	92,4%
Коефіцієнт швидкої ліквідності	57,8%	50,8%	114,6%	107,1%	85,4%
Відношення грошових коштів до активів	1,5%	0,5%	4,6%	16,5%	5,5%
Проміжний коефіцієнт покриття	57,8%	50,8%	114,6%	107,1%	85,4%

Джерело: складено автором за даними you control

Аналізуючи данні таблиці, ми можемо переконливо стверджувати про здатність компанії погашати поточні зобов'язання лише за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, оскільки значення коефіцієнта абсолютної ліквідності постійно збільшується. За останні два роки величина даного показника навіть трохи перевищило референтне значення, яке має перебувати на рівні більше 20%. Подібну динаміку до зростання показують також індикатори, які характеризують здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання найбільш ліквідними активами (коефіцієнт швидкої ліквідності) та проміжний коефіцієнт покриття, які за досліджуваний період збільшилися більше ніж у 1,47 рази з 57,8,2% у 2018 році до 85,4,6 % у 2022 році.

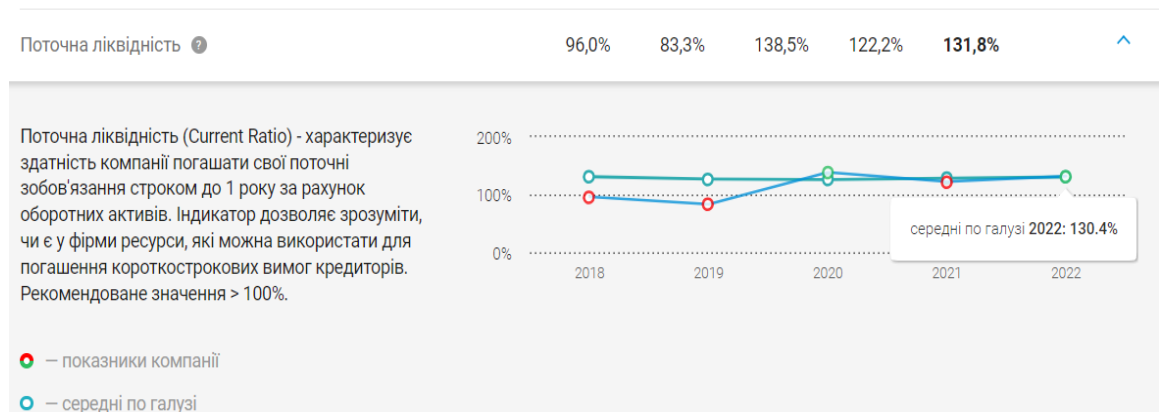

Рис.2.1. Динаміка зміни поточної ліквідності АТ «Львівський хімічний завод» та середньогалузевої величини за 2018-2022 роки

Також необхідно відзначити, АТ «Львівський хімічний завод» має майже однакові показники поточної ліквідності у порівнянні з середніми значеннями по галузі. З проведеного аналізу (рис.2.1.), ми можемо бачити, що у 2018 році середньогалузева величина постійної ліквідності перебувала на рівні 130,9% то цей же показник у АТ «Львівський хімічний завод» знаходився на позначці 96,0%, а вже у 2022 році значення поточної ліквідності перебувало майже на одному рівні, а саме 131,8% у ПрАТ АТ «Львівський хімічний завод» та 130,9% в середньому по галузі.

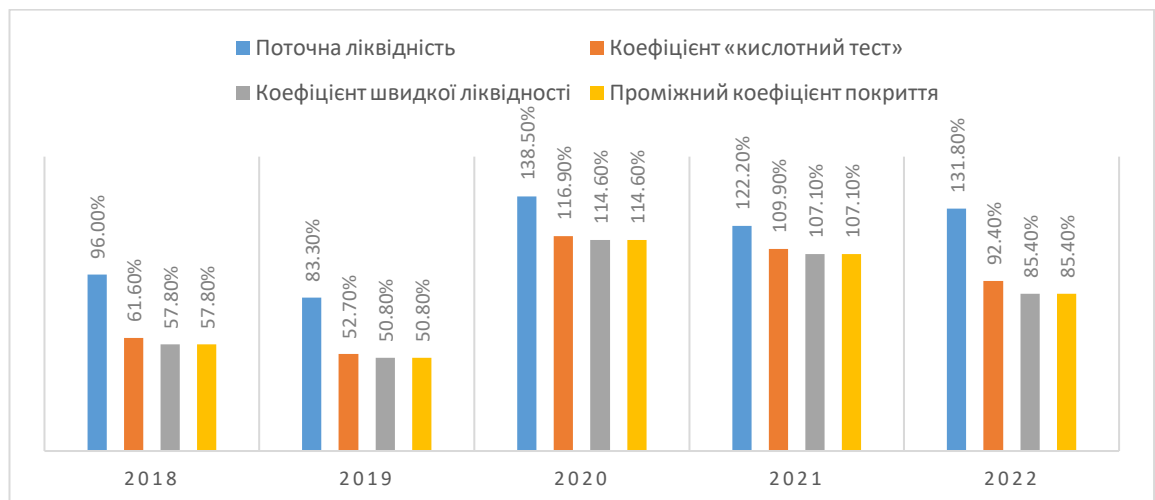

Рис.2.2. Динаміка зміни основних показників ліквідності АТ «Львівський хімічний завод» за 2018-2022 роки

Отже, на протязі 2018-2022 року спостерігається збільшення усіх значимих коефіцієнтів, що характеризують ліквідність АТ «Львівський хімічний завод», що звісно може бути розцінене нами як позитивне явище.

Таблиця 2.7.

Динаміка рівня платоспроможності АТ «Львівський хімічний завод» за 2018-2022 роки

Фінансовий індикатор	2018	2019	2020	2021	2022
Індекс FinScore	A/3,2	A/3,5	A/3,7	A/3,9	A/3,9
Платоспроможність					
Коефіцієнт автономії	63,9%	61,0%	70,0%	58,0%	74,9%
Відношення чистого боргу до EBITDA	2,4	2,7	0,5	0,5	1,0
Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	97,8%	90,4%	119,7%	119,1%	112,0%

Джерело: складено автором за даними you control

Ще одним етапом аналізу фінансових індикаторів є детальний аналіз показників які дають можливість зробити висновки, щодо платоспроможності АТ «Львівський хімічний завод».

Дослідивши стан платоспроможності АТ «Львівський хімічний завод» за останні п'ять років, ми можемо спостерігати позитивні зрушення, оскільки відбулося збільшення в частині частки власного капіталу компанії у величині коштів, інвестованих у її діяльність, а саме з 63,9% у 2018 році до 74,9% у 2022 році. Дана ситуація, дає нам змогу стверджувати, що АТ «Львівський хімічний завод» стає більш фінансово незалежною від кредиторів, оскільки це значення перевищує референтний рівень, який має бути на рівні $\geq 50\%$ для підприємств сектору нефінансових корпорацій, куди відноситься базовий суб'єкт господарювання. При чому, це відбувається на фоні значної невідповідності показників по підприємству та середньогалузевим рівнем за весь досліджуваний період.

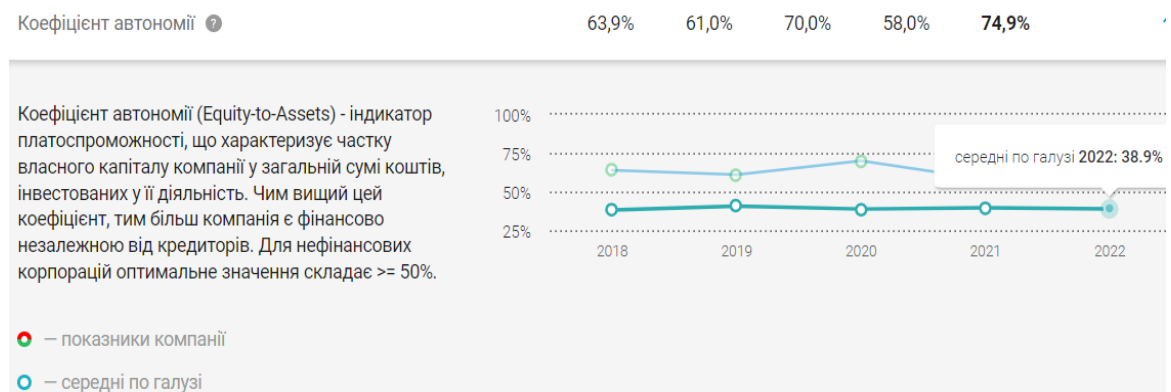

Рис.2.3. Динаміка зміни коефіцієнта автономії АТ «Львівський хімічний завод» та середньогалузевої величини за 2018-2022 роки

Невтішну динаміку ми спостерігаємо при аналізі коефіцієнта платоспроможності, який демонструє у скільки разів чистий борг перевищує величину прибутку до вирахування витрат за відсотками, сплати податків та амортизаційних відрахувань. Іншими словами, характеризує розмір наявного боргового навантаження та його відповідності наявним доходам отриманим в процесі здійснення господарської діяльності. А саме, відношення чистого боргу до EBITDA зменшилося з 2,4 у 2018 році до 1,0 у 2022 що зовсім не

відповідає межам референтного рівня (від 3 до 5).

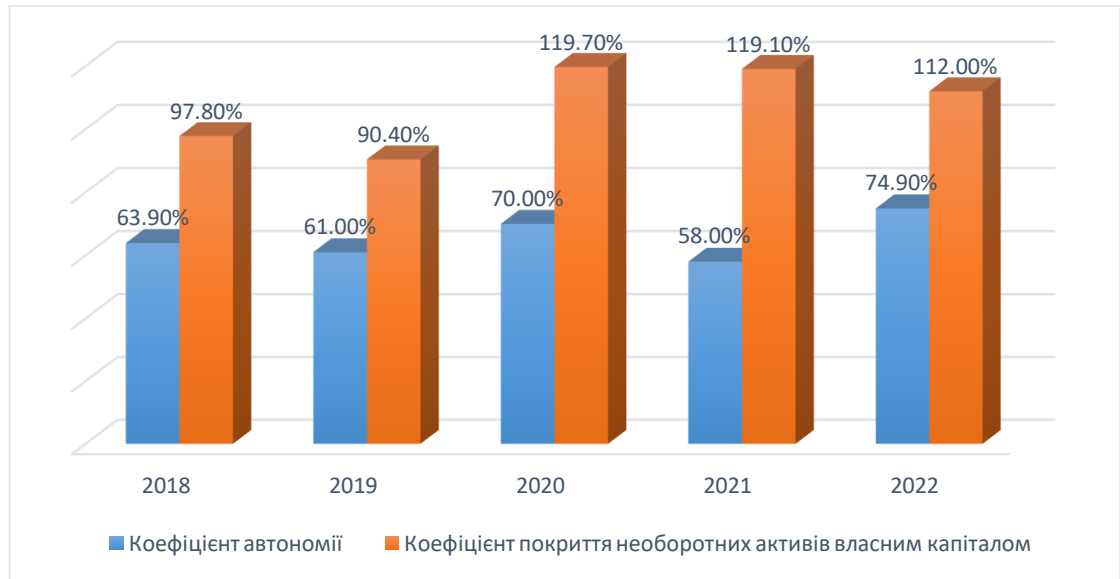

Рис.2.4. Динаміка зміни основних показників платоспроможності АТ «Львівський хімічний завод» за 2018-2022 роки

Слідкуючим кроком, за допомогою якого, ми можемо системно аналізувати здатність компанії своєчасно та у повному обсязі розраховуватися за своїми довгостроковими зобов'язаннями є вивчення показників прибутковості, оскільки навряд чи підприємство зможе бути платоспроможним без досягнення позитивних результатів у цій частині. При аналізі ми маємо розрахувати вісім коефіцієнтів, які з одного боку всебічно описують скільки прибутку приносить той чи інший вид економічного активу, а з іншого відображає відношення різних видів прибутку до різних видів собівартості. Фінальні розрахунки коефіцієнтів за увесь період дослідження надані в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8.

Динаміка рівня прибутковості АТ «Львівський хімічний завод» за 2018-2022 роки

Фінансовий індикатор	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6
Індекс FinScore	A/3,2	A/3,5	A/3,7	A/3,9	A/3,9
Прибутковість					
ROA - Рентабельність активів	3,6%	4,7%	32,7%	24,6%	10,0%
Рентабельність власного капіталу	6,0%	8,3%	87,4%	51,8%	15,4%

Продовження таблиці 2.8.

1	2	3	4	5	6
RCA - Рентабельність оборотних активів	10,5%	14,5%	78,8%	48,1%	30,2%
NPM - Чиста маржа	1,7%	1,9%	14,4%	9,6%	4,7%
ROTA - Рентабельність загальних активів	5,8%	7,8%	40,4%	31,2%	11,9%
Валова рентабельність собівартості	37,0%	36,0%	51,5%	32,3%	14,1%
Рентабельність операційних витрат	91,8%	97,5%	169,9%	137,6%	84,6%
Чиста рентабельність витрат	2,0%	2,3%	19,4%	13,0%	2,9%

Джерело: складено автором за даними you control

Аналіз даних таблиці 2.8. доречно проводити у двох напрямках: перший – динаміка зміни показників рентабельності використання активів, та другий - в контексті відношення прибутку до собівартості.

Дані таблиці 2.8. дають змогу стверджувати, що АТ «Львівський хімічний завод» протягом досліджуваного періоду змогло поліпшити свої позиції з точки зору прибутковості. Хоча ми можемо спостерігати значне (на рівні 22,9%) зменшення валової рентабельності собівартості до рівня 14,1% у 2022 році, поряд з цим ми бачимо суттєве збільшення рентабельності активів з 3,6% у 2018 році до 10,0% у 2022 році. Подібна ситуація спостерігається по усіх основних індикаторах, так при аналізі операційних витрат.

Економічна політика побудована в компанії дозволила їй поліпшити відношення чистого прибутку до загальної виручки компанії. Так у 2022 році чиста маржа перебувала на позначці 4,7% при тому що середнє значення цього показника по галузі у 2022 році перебувало на рівні 1,0%.

2.3. Зміст обраної облікової політики АТ «Львівський хімічний завод»

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві забезпечується за допомогою комп'ютерної програми 1С:Підприємство 8.3(8.3.6.22990). При веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності застосовувати національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України. На паперовому носії

щоквартально роздруковувати оборотно-сальдові відомості з синтетичними рахунками першого порядку за 1 квартал, перше півріччя, 9 місяців і рік. Облікова політика Товариства визначалася згідно Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16.07.1999 р. № 996-XIV Наказом про облікову політику № 2/1 від 09.01.2021 р. У даному наказі відображена методологія ведення бухгалтерського обліку та надання інформації у фінансових звітах, які відповідали вимогам бухгалтерського обліку та найбільше адаптовані до діяльності Товариства. З метою контролю за наявністю майна, оцінки його стану і забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності щорічно в період з 1 жовтня по 10 січня проводиться інвентаризація активів і зобов'язань. Конкретні строки проведення інвентаризації за кожним видом активів і зобов'язань встановлюється окремим наказом про проведення інвентаризації.

Встановлена межа суттєвості для:

- окремих об'єктів обліку, що належать до активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства - 5% підсумку всіх активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно;

- окремих видів доходів і витрат - 2% чистого прибутку (убутку)

- статей фінансової звітності - 500.00 грн

Встановлено тривалість операційного циклу для:

- виробництва продукції та надання послуг промислового характеру - один місяць;

- реалізації продукції, що виготовляється в їдальні - один місяць

Товариство визнає матеріальний об'єкт основним засобом, якщо він утримується з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року та вартість яких більше 6000,00 грн.

Після визнання активом, об'єкт основних засобів обліковується за його собівартістю мінус будь-яка накопичена амортизація та будь-які накопичені

збитки від зменшення корисності, тобто товариство для подальшої оцінки основних засобів обирає модель собівартості.

Матеріальні активи, термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року, а вартість більше 1000,00 грн., вважається іншими необоротними матеріальними активами. Для інших необоротних матеріальних активів амортизація розраховується розмірі 100%-ої їх вартості в першому місяці використання об'єкта.

При нарахуванні амортизації основних засобів застосовується прямолінійний метод нарахування амортизації та ліквідаційну вартість - відповідно до групи основного засобу - 1700,00/ 500,00 / 1000,00грн.

При нарахуванні амортизації нематеріальних активів застосовується прямолінійний метод. При цьому ліквідаційна вартість прирівнюється до нуля.

Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, списується з балансу з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання.

Фінансові інвестиції оцінюються згідно з методом участі в капіталі: при первісному визнанні інвестиція в асоційоване або спільне підприємство визнається за собівартістю і згодом її балансова вартість збільшується або зменшується для визнання частки інвестора в прибутку або збитку об'єкта інвестування після дати придбання. Частка інвестора в прибутку або збитку об'єкта інвестування визнається в прибутку або збитку інвестора. Виплати отримані від об'єкта інвестування, зменшують балансову інвестиції. Застосовуючи метод участі в капіталі використовується остання наявна звітність асоційованого або спільного підприємства.

Одиницею бухгалтерського обліку запасів вважається кожне їхнє найменування.

Транспортні затрати обліковуються на окремому рахунку 232 (як допоміжне виробництво), розподіл цих затрат здійснювати в пропорційному

співвідношенні на 231-/доставка сировини, матеріалів, -93/доставка продукції/.

Встановлені такі методи уцінки вибуття запасів:

- при відпуску запасів у виробництво - метод ФІФО;
- при відпуску товарів у реалізацію до фірмових магазинів - метод ціни продажу;
- при відпуску запасів у реалізацію - метод ФІФО.

Згідно з Положенням (стандартом) ПСБО 10 Дебіторська заборгованість поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється величина сумнівних боргів.

Величина резерву сумнівних боргів визначається за абсолютною сумою сумнівної заборгованості. За методом застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів.

Створюється резерв забезпечення на виплату відпусток працівникам підприємства та виконання гарантійних зобов'язань. Величину забезпечення на виплату відпусток визначається, як добуток фактично нарахованої працівникам заробітної плати й норми резервування, обчисленої як відношення ручної планової суми на оплату відпусток до загального річного планового фонду оплати праці.

Резервування на додаткове пенсійне забезпечення, реструктуризацію, виконання зобов'язань за обтяженими контрактами тощо не проводиться.

Оцінка ступеня завершеності операції з надання послуг (виконання робіт) здійснюється шляхом вивчення виконаної роботи, при цьому в бухгалтерському обліку доходи відображаються у звітному періоді підписання акту наданих послуг (виконаних робіт).

Дохід від активів, наданих в операційну оренду, враховується по прямолінійному методу протягом терміну оренди.

В основному виробництві використовується позамовний метод обліку витрат на виробництво та калькулювання фактичної робочої собівартості продукції із застосуванням елементів нормативного.

Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, що збільшують очікувані економічні вигоди від використання такого активу.

Витрати, що підтримують об'єкт основного засобу у робочому стані відносяться до витрат періоду, у якому такі витрати понесені.

Загальновиробничі витрати розподіляються згідно об'єму випуску готової продукції , а також придбаних напівфабрикатів , що потребують подальшої додаткової обробки, для приведення їх в стан придатний для реалізації.

РОЗДІЛ III

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ АТ «ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД» В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

3.1. Алгоритм сплати екологічного податку АТ «Львівський хімічний завод»

Екологічний податок (екоподаток) – обов’язковий платіж, що сплачується з фактичних обсягів різних викидів, скидів, розміщення відходів у довкіллі. Екологічний податок сплачують особи, які здійснюють (п. 240.1 Податкового кодексу, далі – ПК):

- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення. Однак щодо викидів вуглекислого газу (CO₂) екоподаток сплачується лише, коли обсяг їхній обсяг перевищує 500 тонн на рік. Щодо інших забруднювачів таких лімітів немає;
- скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об’єкти;
- розміщення відходів. Виняток – розміщення окремих видів відходів на власних територіях (об’єктах) суб’єктів господарювання як вторинної сировини;
- утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені), а також їхнє тимчасове зберігання у виробників понад ліцензійний строк.

На сьогодні в Україні викиди вуглекислого газу, інших забруднювачів, скиди в воду та розміщення відходів –найбільш поширені випадки сплати екоподатку.

Платниками податку можуть бути всі суб’єкти господарювання: починаючи з підприємств, фізосіб-підприємців (ФОП), представництв нерезидентів і закінчуючи бюджетними установами.

Звільнення від сплати екологічного податку мають:

- суб’єкти господарювання, які розміщують відходи на власних територіях як вторинну сировину (п. 240.5 ПК). Вторинна сировина – це та сировина, яка може вживатися для виробництва повторно;

- суб'єкти ядерної енергетики, які уклали договори про повернення за межі України іонізуючих джерел опромінення, мають справу з радіоактивними відходами, які утворилися внаслідок аварії на ЧАЕС, деякі спеціалізовані підприємства (п. 240.4 ПК);
- суб'єкти господарювання, які здійснюють викиди двоокису вуглецю, але не більше 500 тонн на рік (п. 240.7 ПК);
- суб'єкти господарювання, які здійснюють тимчасове розміщення відходів, наприклад акумуляторів, люмінесцентних ламп, автомобільних шин тощо для їхньої подальшої передачі на утилізацію комунальним чи спеціалізованим підприємствам за дотримання двох умов (ІПК ДФС від 07.06.2019 р. № 2585/ІПК/15-32-12-03-12; ІПК ДФС від 13.09.2019 р. № 175/6/99-00-04-04-03-15/ІПК):
 - наявності договору на збір та утилізацію відходів з таким комунальним або спеціалізованим підприємством;
 - у договорі наявні строки передачі відходів (період розміщення відходів).

Фізичні особи, які не зареєстровані як підприємці, екологічний податок теж не сплачують.

Довідково: для отримання 500 тонн викидів CO₂ треба спалити приблизно 260 тис. м³ природного газу, або 170 тонн дизпалива, або 260 тонн вугілля (ГКД 34.02.305-2002, наказ Міненергетики від 14.04.2002 р. № 359).

Тим платникам екоподатку, які отримували дозволи на здійснення викидів скористатися слід даними щодо інвентаризації (експертизи) обсягів викидів, які мали перед цим проводитися. Це може звіт, погоджений з Мінприроди. При цьому податківці неодноразово у своїх роз'ясненнях щодо визначення фактичного (валового) обсягу викидів визнають, що правильність розрахунку цих обсягів викидів лежить поза межами їхньої компетенції. Наприклад, правила перевodu літрів, м³ у кілограми, тони тощо – це не їхня компетенція. Якщо необхідні консультації, то ДПС радить звернутися до Мінприроди захисту довкілля та природних ресурсів України, воно ж –

Мінприроди. Наприклад, така позиція податківців є у роз'ясненні ГУ ДПС у Тернопільській області.

Однак дозволи мають не всі. Відсутність дозволу не позбавляє обов'язку декларувати та сплачувати екоподаток. Податківців вважають, що платник податку може й сам розрахувати обсяг викидів на основі даних про витрату пального (ІПК ГУ ДФС у Київській області від 15.04.2019 р. № 1606/ІПК/10-36-12-11-03). У такому разі потрібно:

- скористатися даними паспорту на такі стаціонарні джерела забруднення (консультація ДПС щодо дизельних генераторів в ІПК від 21.06.2018 р. № 2768/6/99-99-12-02-03-15/ІПК);
- скористатися поясненнями та методиками Держстату, зокрема з Наказу Держкомстату від 13.11.2008 р. № 452 (далі – Наказ № 452), яким затверджена Методика розрахунку викидів забруднюючих речовин та парникових газів у повітря від транспортних засобів.

Щодо останнього, може постати питання: при чому тут Держстат, якщо декларація подається до ДПС? Справа в тому, що існує такий статистичний звіт форми № 2-ТП (повітря) (річна) «Звіт про охорону атмосферного повітря», який також містить дані про викиди. Очевидно, що однакові за змістом показники декларації та іншої звітності платника екоподатку мають співпадати. Податківці також у консультаціях у своєму виданні «Вісник. Офіційно про податки» наводили приклади розрахунків на основі методик Держстату. Також можна не зважати на чинність методик Держстату (згаданий Наказ № 452 офіційно втратив чинність), адже загальні фізичні властивості палива при його спалюванні й математична основа розрахунків (формули викидів) не змінюються попри зміни законодавства, а інших варіантів розрахунку податківцями не запропоновано.

Основні правила складання декларації такі:

- до кожного стаціонарного джерела забруднення складаємо окремий розрахунок (додаток). При заповненні додатків можна скористатися спеціальними вказівками, які є в кожному додатку.

- всі вартісні показники у додатках (розрахунках) проставляються у гривнях з копійками;
- дані про фактичні (валові) викиди наводимо у тоннах, а не кілограмах;
- для заповнення декларації використовуємо цифрові коди забруднюючих речовин, які можна знайти у довідкових Додатку 7 та Додатку 8 до податкової декларації з екоподатку. Наприклад, вуглекислий газ CO₂ має код «243.4.001» (це одночасно і код речовини і код групи). У декларації зазначається не код забруднюючої речовини, а загальний код групи, наприклад не «243.1.002» (аміак), а «243.1.000»;
- якщо комірка не заповнюється, то в електронній версії комірки залишаємо порожніми, а у паперовій версії ставимо прочерки.

Платники екоподатку, які мають радіоактивні відходи, разом з декларацією подають відповідну звітність про фактичні обсяги радіоактивних відходів, утворені за базовий податковий (звітний) період (п. 250.7 ПК).

При заповненні додатків до податкової декларації з екологічного податку рекомендуємо скористатися алгоритмом (таблиця 3.1.), які свого часу розміщувалися на сайтах податківців – їх уже немає, але підходи розрахунку екоподатку не змінилися.

Таблиця 3.1.

Алгоритм складання

Розрахунку за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення

Назва показника	Код рядка	Пояснення щодо заповнення
1	2	3
Порядковий № Податкової декларації		У полі " Порядковий № Податкової декларації " зазначається номер декларації, до якої подається цей розрахунок
Розрахунок №		У полі " Розрахунок № " арабськими цифрами проставляється порядковий номер розрахунку, починаючи з 1, послідовно в порядку зростання
Тип розрахунку		Ставиться позначка "х": • у полі " звітний " - якщо дод. 1 складено до звітної декларації; • у полі " звітний новий " - якщо в поданій раніше декларації було допущено помилку й вона виправляється шляхом подання нової декларації та дод. 1 до настання граничного терміну його подання;

Продовження таблиці 3.1.

1	2	3
		• у полі "уточнюючий" - якщо виправляються помилки в поданій раніше декларації та дод. 1 після настання граничного терміну їх подання
Податковий період	1	
Звітний (податковий) період	1.1	У рядку 1.1 зазначається квартал (I, II, III, IV) і рік, за який подається податкова декларація
Звітний (податковий) період, що уточнюється	1.2	У рядку 1.2 вказується період (квартал (I, II, III, IV) і рік), що уточнюється. У разі подання уточнюючої декларації та дод. 1 до неї звітний (податковий) період (рядок 1.1) і податковий період, що уточнюється (рядок 1.2), заповнюються однаковими значеннями, що відповідають податковому періоду, який уточнюється: квартал - I, II, III, IV та рік. У разі уточнення показників раніше поданої декларації в складі звітної декларації в рядку 1.1 вказується звітний (податковий) період, а в рядку 1.2 - минулий період, що уточнюється
Податковий номер платника податків або серія та номер паспорта	2	Для юридичних осіб зазначається присвоєний код ЄДРПОУ, який відповідно до пп. 1 п. 2.2 Порядку обліку платників податків і зборів є податковим номером платників податків, або реєстраційний (обліковий) номер платника податків, який присвоюється контролюючим органом. Для фізичних осіб зазначається номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта осіб, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта
Код органу місцевого самоврядування за КОАТУУ:	3	
за місцем обліку платника	3.1	У рядку 3.1 вказується код органу місцевого самоврядування за КОАТУУ за місцезнаходженням контролюючого органу, у якому платник перебуває на обліку як платник екологічного податку
за місцем розташування джерела забруднення	3.2	У рядку 3.2 вказується код органу місцевого самоврядування за КОАТУУ за місцем розміщення стаціонарних джерел забруднення. Для кожного стаціонарного джерела забруднення складається окремий розрахунок (додаток).
Таблична частина		
Найменування показника	Код рядка	Пояснення щодо заповнення
податкове зобов'язання за звітний (податковий) період (р. 4.1 + р. 4.2 +...)	4	У рядку 4 вказується загальна сума податкового зобов'язання за стаціонарним джерелом забруднення за звітний (податковий) період. Показник визначають за формулою: $\text{р. 4.1} + \text{р. 4.2} + \dots + \text{р. 1.n.}$ У рядках 4.1, 4.2, ..., 4.n поля 4 - вказується податкове зобов'язання щодо кожного окремого коду забруднюючої речовини, що викидається стаціонарним джерелом забруднення. За потреби кількість таких рядків може бути збільшена. У разі подання уточнюючого розрахунку в рядках 4, 4.1, 4.2, ..., 4.n вказуються правильні дані щодо розміру нарахованого податкового зобов'язання з екоподатку за період, що уточнюється. У графі 2 рядка 4.1 зазначається код забруднюючої речовини відповідно до дод. 7 до декларації. У графі 3 рядка 4.1 вказується в тоннах фактичний обсяг викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення (заокруглення здійснюється до трьох десяткових знаків за загальноновстановленими правилами). У графі 4 рядка 4.1 вказується ставка податку, визначена ст. 243 ПКУ, з урахуванням п. 2 підрозд. 5 розд. XX ПКУ (заокруглення здійснюється до двох десяткових знаків за загальноновстановленими правилами).

Продовження таблиці 3.1.

		У графі 5 рядка 4.1 вказується розрахована сума податкового зобов'язання в гривнях із копійками (заокруглення здійснюється до двох десяткових знаків за загальностановленими правилами). Показник графі 5 розраховується, як добуток показників колонок 3 та 4 за відповідними рядками
податкове зобов'язання, що уточнюється (р. 4 додатка 1, що уточнюється)	5	Рядок 5 (5.1 і 5.2) заповнюється в разі подання уточнюючої декларації, що містить виправлені показники, та в разі уточнення показників раніше поданої декларації в складі звітної або звітної нової декларації за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки самостійно виявив платник податку. У рядку 5 вказується значення рядка 4 дод. 1 до декларації, показники якої уточнюються
зобов'язання, що збільшується: якщо (р. 4 > р. 5), то (р. 4 - р. 5)	5.1	Рядок 5.1 заповнюється у випадку, якщо в результаті виправлення помилки виникла недоплата . У рядку 5.1 зазначається сума податку, яка збільшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки. Показник розраховують так: $\text{р. 4} - \text{р. 5}$
зобов'язання, що зменшується: якщо (р. 5 > р. 4), то (р. 5 - р. 4)	5.2	Рядок 5.2 заповнюється у випадку, якщо в результаті виправлення помилки виникла переплата . У рядку 5.2 зазначається сума податку, яка зменшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки. Показник розраховується так: $\text{р. 5} - \text{р. 4}$
Розмір штрафу	6	Рядок 6 заповнюється, якщо заповнено р. 5.1 дод. 1. У рядку 6 зазначається розмір штрафної санкції (десятиковим дробом - 0,03 або 0,05), що застосовується в разі зниження в раніше поданій декларації суми податкових зобов'язань, що самостійно узгоджується платником, визначеної згідно з нормами пп. "а" або "б" п. 50.1 ПКУ
Сума штрафу	7	У рядку 7 зазначається сума штрафу в гривнях із копійками. Показник розраховують шляхом добутку рядків 5.1 та 6 дод. 1
Сума пені	8	У рядку 8 наводиться пеня, нарахована на суму недоплати збору в гривнях із копійками. Пеню нараховує платник самостійно на суми грошового зобов'язання, визначеного пп. 129.1.3 ПКУ (включаючи суму штрафних санкцій за їх наявності та без урахування суми пені). Нараховується пеня за кожний календарний день прострочення в його сплаті, включаючи день погашення, із розрахунку 100 % річних облікової ставки НБУ, діючої на кожний такий день (абз. 2 п. 129.4 ПКУ)

Джерело: складено автором

Декларування екологічного податку з викидів CO₂ (вуглекислого газу) має свої нюанси. Вони такі:

- дані про викиди CO₂ відображають в окремому Додатку 1, тобто відокремлено від інших викидів. Виходить, що якщо крім CO₂ є інші викиди, то у підприємства буде як мінімум два Додатки 1 – Додаток 1 на CO₂ та Додаток 1 на інші викиди. Така вимога є у листі ДФС від 16.01.2019 р. № 1422/7/99-99-12-03-04-17. Такі вимоги пов'язані з участю України в різних

міжнародних угодах щодо контролю викидів парникових газів, адаптацією законодавства до вимог ЄС;

- якщо є декілька джерел стаціонарних забруднення, то для звітування за викиди CO₂ допускається «зведена» декларація, коли в одному Додатку 1 наводиться сумарна інформація про всі джерела забруднення CO₂ незалежно від території. У рядку 6 декларації з екологічного податку (це поле доповнення до податкової декларації) – в окремих рядках зазначається інформація про фактичні викиди CO₂ за кожним кодом КАТОТТГ з початку року, включаючи звітний квартал.

Зверніть увагу, що екологічний податок за CO₂ не тільки декларується окремо, але ще й сплачується на окремий рахунок. Можна сказати, що по факту є окремий екоподаток за викиди CO₂. У 2023 році ставка екоподатку за викиди CO₂ збільшилася з 10 грн/тонна до 30 грн/тонна (п. 243.4 ПК).

Викиди CO₂ в декларації виокремлюються від інших в окремий Додаток 1 і сплачуються на інший рахунок, ніж по інших викидах.

Щодо ліміту викидів CO₂ – 500 тонн, то при декларуванні він має такі правила застосування:

- з перших 500 тонн викидів CO₂ за рік екоподаток не сплачується (п. 140.7 ПК). Це значить, що екоподаток сплачується з різниці між фактичним обсягом викидів та цим лімітом 500 тонн, а якщо підприємство має 500 тонн та менше – екоподаток з CO₂ не сплачується взагалі;

- якщо викиди CO₂ знаходяться цілий рік в межах 500 тонн та немає більше ніяких викидів, то декларацію з екоподатку подавати не треба (лист ДФС від 15.04.2019 р. № 1606/ІПК/10-36-12-11-03). Однак до ДПС слід подати заяву про відсутність об'єкта обчислення екоподатку обов'язково треба подати (форма довільна). До неї слід додати розрахунок цих викидів CO₂, тобто треба довести ДПС, що об'єкт оподаткування відсутній. Заяву слід подати і в тому разі, якщо є інші викиди, декларація подається, але викиди CO₂ не декларуються та податок не сплачується;

- якщо підприємство очікує перевищення ліміту 500 тонн протягом року, то декларацію у тих кварталах, коли цей ліміт ще не досягнутий, все ж таки слід подавати, де вказувати фактичні (валові) викиди, але сам екоподаток не обчислювати;
- звітування за викиди CO₂ відбувається за всіма джерелами забруднення сумарно і ліміт 500 тонн також застосовується одночасно на всі джерела забруднення, а не на кожне окреме. Таким чином, якщо є у підприємства 3 котли в різних місцях (адміністративних територіях), то 500-тонний ліміт діє на всі 3 котли одразу. Якщо у кожного з 3-х котлів викид 200 тонн, то сумарно буде 600 тонн і тоді ліміт перевищено на 100 тонн, за які й треба сплатити податок.

Для довідки: 500 тонн викидів CO₂ – результат спалювання 260 тис. м³ природного газу, або 170 тонн дизпалива, або 260 тонн вугілля (ГКД 34.02.305-2002 «Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від енергетичних установок. Методика визначення», наказ Міненергетики і вугільної промисловості від 14.04.2002 р. № 359). Так можна «на око» визначити, чи було перевищення 500 тонн.

Відповідальність за неподачу декларації

Відповідальність така ж, як і за деклараціями з інших податків і зборів. Неподання або несвоєчасне подання податкової декларації екологічного податку тягне за собою штраф згідно п. 120.1 ПК: 340 грн – якщо перший раз; 1020 грн – за кожне повторне неподання чи несвоєчасне подання протягом року. Штраф буде навіть, якщо викидів не було, але заяву про відсутність викидів не подали.

Приклад складання декларації з екологічного податку 2023

Підприємство опалює приміщення за допомогою газових коштів, розташованих в межах одного КАТОТТГ. Впродовж **I кварталу 2023 року** було спалено **180000 м³** природного газу. Нижча теплота згоряння палива природного газу становить (Q_{гр}) = **45,75 МДж/кг**. Розрахунок фактичного обсягу викидів наведено у таблиці 3.2. Однак спершу слід

перевести м³ природного газу в тонни, так як ставки екоподатку використовують саме тонну як одиницю виміру викидів:

$$0,001 \times 180000 \text{ м}^3 \times 0,723 \text{ кг/м}^3 = 130,14 \text{ т},$$

де 0,723 кг/м³ – це природна густина газу (з пояснень Держстату, наприклад з цього).

Таблиця 3.2.

Розрахунок екологічного податку (для заповнення декларації)

що треба	умовнепозначення забруднюючої речовини	код забруднюючої речовини для декларації	значення коефіцієнта емісії забруднюючої речовини, г/ГДж*	фактичний (валовий) викид забруднюючої речовини, т**	ставка податку у 2023 році, грн/т	екологічний податок, грн (= кол. 4 × 5)
<i>A</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
оксид азоту	Nox	243.1.001	64,311	0,383	2574,43	985,75
оксид вуглецю	CO	243.1.009	248,75	1,481	96,99	143,65
двоокис вуглецю	CO2	243.4.001	58748,13	349,781	30	10493,42
оксид азоту	N2O	243.1.001	0,1	0,001	2574,43	1,53
вуглеводні (метан***)	CH4	243.1.010	1,0	0,006	145,5	0,87
всього			×	×	×	11625,22
всього без двоокису вуглецю			×	×	×	1131,80

Джерело: складено автором

Заповнюємо тепер декларацію з екоподатку. Для цього знадобляться два Додатки 1:

- перший – відображаємо лише дані про викиди CO₂. Це сума екоподатку 10493,42 грн;
- другий – відображаємо дані по іншим викидам, крім CO₂. Це загальна сума екоподатку 1131,80 грн.

Заповнення першого Додатка 1 (для CO₂) наведено нижче на малюнку 3.1.

Додаток 1 до Податкової декларації екологічного податку				
Розрахунок № 1 за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення				
№ з/п	код забруднюючої речовини	фактичний обсяг викидів, тонн	ставка податку	величина (к. 3 × к. 4)
1	2	3	4	5
4	податкове зобов'язання за звітний (податковий) період			
	(р. 4.1 + р. 4.2 + ...)			
4.1	243.4.001	349,781	30,00	10493,42

Рис.3.1. Розрахунок (для CO₂) за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення

Заповнення другого Додатка 1 (для інших викидів) наведено нижче на малюнку 3.2 .

Додаток 1 до Податкової декларації екологічного податку				
Розрахунок № 2 за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення				
№ з/п	код забруднюючої речовини	фактичний обсяг викидів, тонн	ставка податку	величина (к. 3 × к. 4)
1	2	3	4	5
4	податкове зобов'язання за звітний (податковий) період			
	(р. 4.1 + р. 4.2 + ...)			
4.1	243.1.001	0,383	2574,43	985,75
4.2	243.1.009	1,481	96,99	143,65
4.3	243.1.001	0,001	2574,43	1,53
4.4	243.1.010	0,006	145,5	0,87

Рис.3.2. Розрахунок за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення

Заповнення ж основної частини податкової декларації (фрагмент щодо викидів у повітря) наведено нижче на малюнку 3.3.

ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ екологічного податку		
№ з/п	показник	величина
1	2	3
4	податкове зобов'язання з екологічного податку за:	×
4.1	викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення	11625,22
	(сума рядків 4 додатків 1)	
4.1.1	різниця	
	(сума різниці між рядками 5.1 та 5.2 додатків 1)	
4.1.2	штраф	
	(сума рядків 7 додатків 1)	
4.1.3	пеня	
	(сума рядків 8 додатків 1)	

5	кількість типів додатків (розрахунків), що подаються з Податковою декларацією екологічного податку, у тому числі ¹¹ :				
	Додаток 1	+		Додаток 2	Додаток 3
	Додаток 4			Додаток 5	Додаток 6

Рис.3.3. Заповнення ж основної частини податкової декларації (фрагмент щодо викидів у повітря)

Також у ряд. 6 (доповненні) у податковій декларації можна показати перелік стаціонарних джерел забруднення, їхні адреси (по окремому рядку на кожне джерело).

Відображення в обліку АТ «Львівський хімічний завод» операцій з нарахування екологічного податку за 2022 р.

Таблиця 3.3.

**Відображення в обліку операцій з нарахування
екологічного податку**

№ п/п	Дата	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
1	31.12.2022	Нараховано екологічний податок	92	641.6	11625.22
2	31.12.2022	Списані адміністративні витрати на фінансові результати діяльності	791	92	11625.22
3	16.02.2023	Сплачено екологічний податок до бюджету	641.6	311	11625.22

Джерело: складено автором

У діючій практиці ведення бухгалтерського обліку екологічні витрати не збираються окремо, а повністю відносяться на собівартість виробленої продукції (наданих послуг).

3.2. Стратегічні цілі у сфері екологічного менеджменту АТ «Львівський хімічний завод»

Екологічний менеджмент орієнтований на те, щоб всі підсистеми, складові частини підприємства відповідали, гарантували захист навколишнього середовища від їх негативної дії за допомогою управління їх екологічною складовою. Він розглядає і реалізує варіанти вирішення виробничих завдань з мінімальними негативними діями на навколишнє природне середовище.

Вивчення досвіду провідних підприємств в розвинених країнах показує, що без впровадження і розвитку системи екологічного менеджменту неможливо успішно діяти в умовах ринкової економіки. Якщо компанія здійснює стратегічне планування, незважаючи на вирішення екологічних завдань, то її керівництво заздалегідь повинне розуміти можливість виникнення в найближчому майбутньому ряду проблем, пов'язаних в першу чергу з виживанням в умовах конкурентної боротьби, а також в тому, що посилюється суперечність між його приватним і загальним інтересом.

Для промислового підприємства в умовах погіршення екологічної обстановки у всьому світі і посилення екологічних вимог для досягнення ринкового успіху необхідно розробити екологічну стратегію, що, за матеріалами [1, с.39], являє собою – «комплекс управлінських рішень і методів, розроблених і вживаних підприємством в цілому і всіма його структурними підрозділами для досягнення екологічної мети і рішення задач в рамках цілісної екологічної концепції розвитку підприємства».

Для вітчизняного підприємства важливо формувати власну екологічну стратегію, найбільш оптимальну для конкретних умов його функціонування, цілей підприємства і пріоритетів його розвитку. Це передбачає або включення екологічних складових при формуванні стратегій розвитку, або розробку екологічної стратегії як самостійного інструменту управління.

Формування оптимальної природозахисної стратегії передбачає, перш за все, можливість підвищення конкурентоспроможності продукції і усього підприємства завдяки урахування екологічного фактору.

Аналіз літературних джерел [30, с.40 – 50; 31, с.87 – 88; 32, с.283 – 288] дозволяє визначити деякі ознаки екологічних стратегій (табл. 3.4).

Таблиця 3.4.

Класифікація екостратегій

Ознака	Екологічні стратегії	Мета
1	2	3
Конкурентна позиція підприємства	– Лідерство в екології. – Лідерство у витратах. – Диференціація.	Досягнення конкурентних переваг за допомогою економії на витратах виробництва, або шляхом диференціації продукції і підвищення її якості
По рівнях стратегії підприємства	– Корпоративні. – Бізнесу. – Функціональні.	Оптимізація розрахунку параметрів стратегії для підприємств залежно від рівня
Функціональні стратегії	– Виробництва – Персоналу – Маркетингу, збуту	Оптимізація розрахунку параметрів стратегії для підприємств залежно від функціонального підрозділу
Цільова спрямованість	– Цільова – Інтегрована – Комплексна	Оптимізація витрат ресурсів на вирішення екологічних проблем в бізнесі, структурному підрозділі, напрямку
По ступеню дії на НПС	– Сильне – Помірне – Слабке	Оптимізація розрахунку параметрів стратегії для підприємств з різною дією на навколишнє природне середовище (НПС)
Призначення стратегії	- Виконання вимог - Вихід на нові ринки - Гонка за конкурентами	Розробка екологічної стратегії з урахуванням її призначення в рамках розвитку підприємства
По ступеню глобалізації	- Локальні - Національні - Міжнародні - Глобальні	Розробка екостратегії з урахуванням цілей підприємства по розширенню діяльності в межах регіону, країни або при виході на міжнародний ринок
По ступеню обліку екологічних вимог і норм	- Пасивні (компенсуючі) - Активні (превентивні)	Для узгодження процесу управління підприємством в цілому
За принципами формування стратегії	- Ресурсо- і енергозбереження - Адаптації - Обережності - Мінімізації відходів	Для оптимізації витрат ресурсів на формування екологічних стратегій

Продовження таблиці 3.4.

1	2	3
Екологічні стратегії, що відповідають за концепції сталого розвитку бізнесу	- Достатності - Дематеріалізації і рециклювання - Екоефективності і екосправедливості - Кооперації - Чистого виробництва	Такі стратегії об'єднує ідея інновацій сталого розвитку, які несуть потенціал проривного ефекту у вирішенні екологічних проблем
В залежності від впливу на економічних суб'єктів/стратегія впливу попит	- Стратегія «Pull» (тягнути) [30, с.50;31, с.87-88] - «Push» (штовхати) [30, с.50; 31, с.87-88] або стратегія впливу на пропозицію [32, с.283]	Для вирішення екологічних проблем: «Pull» - унаслідок посилення вимог з боку споживчого попиту і ринку (покупці, конкуренти, партнери). «Push» - ініціюється законодавством і вимогами громадськості. [30, с.50; 31, с.87-88, 32, с.283-286]

Джерело: складено автором за [30, с.40 – 50; 31, с.87 – 88; 32, с.283 – 288]

Ураховуючи наведені ознаки екологічних стратегій, розглядають процес розробки і впровадження екостратегій у вигляді чотирьох блоків:

- 1) проведення аналізу чинників зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства;
- 2) визначення екологічних цілей і завдань підприємства, його маркетингової політики;
- 3) процес розробки екологічних стратегій адаптованої до умов підприємства;
- 4) визначення інструментів впровадження стратегії; здійснення контролю над її впровадженням, проведення оцінки ефективності її введення і пошук резервів її удосконалення.

Схема розробки і впровадження екологічних стратегій також включає:
визначення основних екологічних проблем підприємства і пошук шляхів їх вирішення;

впровадження системи екологічного контролю (еко аудиту, еко моніторингу і ін.) для планування і контролю екологічної і господарської діяльності на підприємстві;

формування екологічної (еко маркетингової) політики, її адаптація, внесення змін, удосконалення;

впровадження екологічних факторів завдяки СЕМ у всі аспекти діяльності підприємства (в стратегії розвитку бізнесу, в цінності і політику підприємства, в управління персоналу);

заохочення змін в організаційної і функціональної структурі, в корпоративній культурі підприємства;

формулювання оптимальних екологічних стратегій, її аналіз, внесення змін і пошук резервів її удосконалення.

Впровадження екологічної стратегії припускає результат її реалізації - отримання трьох складових: екологічний продукт, екологічне виробництво, (екологічна) конкурентоспроможність.

Саме з цієї позиції пропонуємо формувати на підприємстві оптимальну екологічну стратегію, яка б гарантувала підприємству максимально можливий вигаш від її застосування завдяки підвищення конкурентоспроможності у напрямках – екологічна продукція, екологічне виробництво, загальна (у т.ч. екологічна) конкурентоспроможність.

У сучасних умовах розробка оптимальної природозахисної стратегії повинна застосовувати широко відомі моделі конкурентних стратегій по Портеру – шляхи досягнення конкурентних переваг [33, с.339-360; 34, с.165-177]: стратегія лідерства за витратами (стратегія найкращої вартості), стратегія лідерства в галузі (стратегія концентрації на ринкової ніше), диференціація (індивідуалізація).

У дослідницької літературі [30, 31] визначається три основні стратегії для досягнення підприємством конкурентних переваг: лідерство в екологічній області, лідерство у витратах, диференціація. Відповідно до цього, Главінська Л.Т. [31, с.86] визначає три вектори можливої поведінки підприємства і виникаючий при цьому простір вибору стратегій: екологія, диференціація, витрати.

Екологічна складова інтегрованої стратегії позначає навантаження на навколишнє середовище, що ініціюється продуктом на всьому протязі його екологічного життєвого циклу. *Витрати* позначають виробничі витрати на одиницю продукції. *Диференціація* позначає ступінь неповторності (винятковості) продукту (тут йдеться переважно про екологічні ознаки продукції).

З метою формування екологічних стратегій на підприємстві доцільно провести комплексну оцінку підприємства по етапам:

Аналіз виконання державних нормативів.

Аналіз системи екологічного менеджменту.

Оцінка наявності екологічних стратегій.

Аналіз ключових стратегічних чинників.

Аналіз зовнішніх чинників методом ПЕСТ - аналізу.

При проведенні цього аналізу, за кожною ознакою наголошується його наявність або відсутність (відповідь: «так» чи «ні») [30, с.74].

Пропонуємо оцінювати ефективність екостратегії за допомогою графоаналітичного методу – трьох - векторної моделі, алгоритм якої представлено у [35, с.45-56], та виявляти найбільш оптимальні для кожного підприємства екостратегії. У якості окремих напрямків оцінки екостратегії за допомогою графоаналітичного методу – трьох - векторної моделі можливо використовувати показники виконання функції охорони навколишнього середовища (ОНС), показники результату розвитку функції ОНС, показники ефективності функції ОНС.

Таким чином, при формуванні підприємством стратегії розвитку встає проблема урахування екологічного фактору при виборі напрямків розвитку, а також оцінки і вибору кращої стратегічної альтернативи для її подальшої реалізації.

Для досягнення значних конкурентних переваг необхідно впровадження екологічної функції на всіх стадіях діяльності підприємства. Запропонований графоаналітичний метод [35, с.45-56] дозволяє оцінити ефективність,

збалансованість, рівень реалізації екостратегії, виявити наявні резерви для нарощування потенціалу екостратегії і розробити обґрунтовані управлінські рішення, направлені на подальший розвиток виробництва екологічно безпечної продукції.

Характеристика складових елементів, що забезпечують стратегічного управління еколого-економічними процесами у діяльності промислових підприємств, дозволяє запропонувати його схему процесу, яку подано на рис. 3.4.

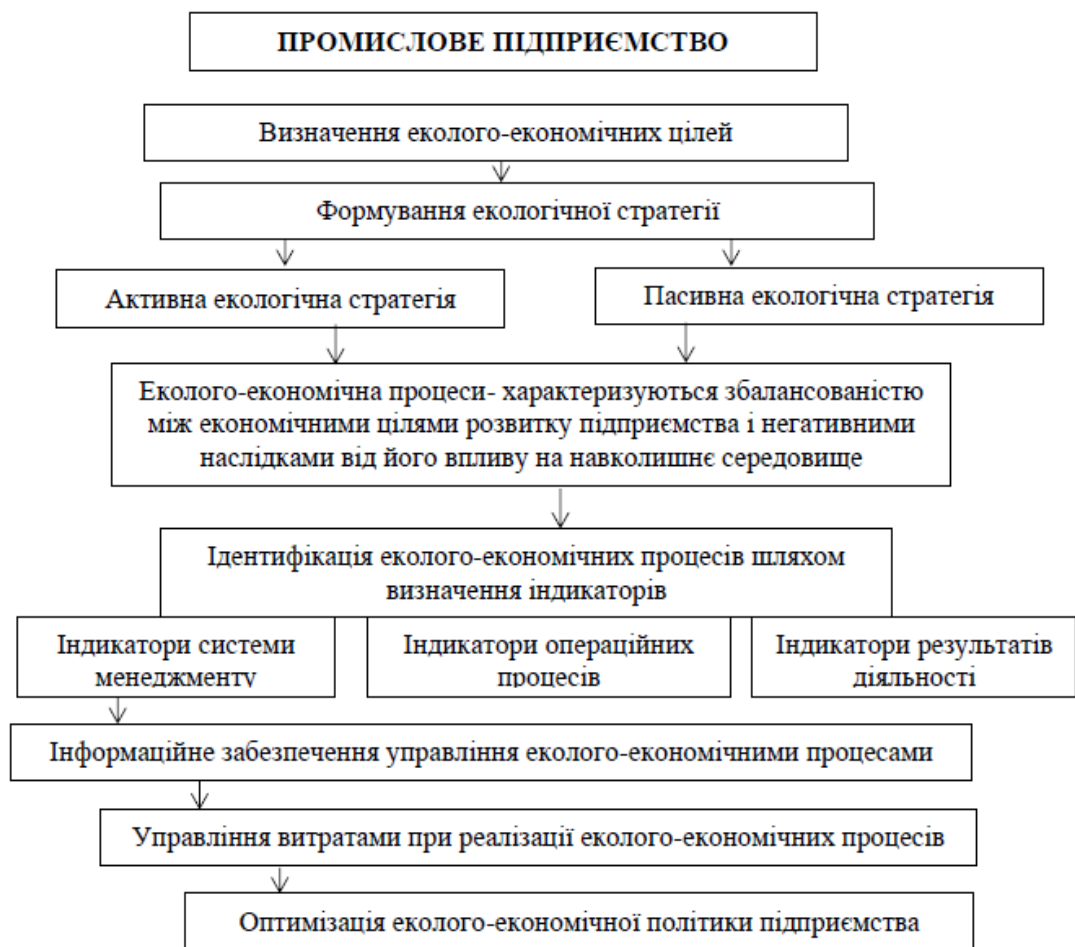

Рис. 3.4. Схема управління еколого-економічними процесами підприємств

Впровадження екологічного менеджменту на підприємстві можна вважати економічно корисним і доцільним завдяки наступним факторам:

- *економія виробничих витрат і ресурсів.* Завдяки екологічному менеджменту можна значно раціоналізувати споживання сировинних матеріалів, води, енергії, скорочуючи, таким чином, виробничі витрати. Крім

цього, значної економії ресурсів і коштів можна досягти за рахунок вироблення продукції, що підлягає вторинній переробці. Скорочення обсягу викидів шкідливих речовин допомагає уникнути штрафів та стягнень.

- *покращення якості продукції*. Існує безпосередній зв'язок між дотриманням принципів екологічної політики й екологічного менеджменту та покращенням якості продукції. Чимдалі, тим більше у свідомості споживачів якість продукції буде асоціювати з її відповідністю екологічним стандартам. Не випадково велика кількість суб'єктів господарювання, які свого часу впровадили стандарти якості ISO 9000, пізніше звернулась до міжнародних стандартів екологічного менеджменту ISO 14000.

- *покращення відносин із органами державної влади*. Декларування екологічної політики і впровадження системи екологічного менеджменту зазвичай призводить до послаблення адміністративного тиску на підприємство з боку контролюючих державних органів.

- *розширення ринків збуту продукції і приваблення нових споживачів*. Зростання громадської екологічної обізнаності безпосередньо відображається на поведінці споживачів, які вимагають від виробників екологічно безпечної продукції та послуг. Для виробників вихід на нові ринки збуту, особливо у розвинених країнах, є неможливим без дотримання екологічних стандартів.

- *вихід на новий рівень технологічного розвитку та інновацій*. Пошук оптимальних з екологічної точки зору виробничих рішень призводить до технологічного оновлення виробничих процесів, а також до появи інноваційних, тобто якісно нових, продуктів.

Для налагодження ефективної системи екологічного менеджменту на різних рівнях необхідно здійснити [32]:

- а) адміністративну реформу, включаючи реформування законодавчої та нормативної бази;
- б) трансформацію інвестиційної діяльності з урахуванням екологічного фактора;

в) удосконалення організаційно-економічного механізму становлення системи екологічного менеджменту (СЕМ) в Україні.

Очікувані результати від становлення системи екологічного менеджменту як якісно нової ідеології управління природоохоронною діяльністю в Україні виявляться в:

- створенні гнучкої та ефективної системи втручання держави в механізми формування екологічної політики на різних рівнях управління;

- зменшенні державних витрат на здійснення природоохоронної політики і утримання адміністративного апарату управління природоохоронною діяльністю;

- підвищенні дохідної частини бюджету за рахунок ресурсних надходжень, програм;

- підвищенні конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників на світових і регіональних ринках;

- в зростанні числа підприємств, основною діяльністю яких є екологічне підприємництво і екобізнес, поліпшенні умов для залучення екоінвестицій, у т.ч. із країн зарубіжжя;

- досягненні високого рівня екологічної свідомості громадян.

Впровадження в практику промислових підприємств концепції управління еколого-економічними процесами дозволить:

- поліпшити стан довкілля, знизити ризик екологічних катастроф;

- брати участь у вирішенні питань, пов'язаних з навколишнім середовищем;

- економити енергію і природні ресурси;

- попереджати виникнення аварійних ситуацій.

Таким чином, заходи по охороні навколишнього середовища і запобіганню його забрудненню сприяють збереженню балансу з соціально-економічними потребами.

Системи екологічного управління не стосується виключно екологічних аспектів процесів виробництва. Вони пов'язані із зв'язками з

постачальниками, підрядниками, продукцією чи послугами, виконанням робіт, споживачами та іншими зацікавленими сторонами.

Екологічне управління ґрунтується на основі екологічної політики організації та передбачає поетапне наближення до поставленої мети, вибір реальних цілей і визначення реального часу їх досягнення.

Екологічна стратегія АТ «Львівський хімічний завод» включає такі пріоритети:

функціонування та постійне вдосконалення системи екологічного менеджменту (СЕМ) згідно з вимогами стандарту ISO 14001 на в АТ «Львівський хімічний завод»;

модернізація та реконструкція обладнання, що забезпечує надійність енергопостачання й відповідність європейським екологічним нормам;

реалізація екологічних програм на АТ «Львівський хімічний завод» для дотримання встановлених законодавчих вимог.

3.3. Розробка, упровадження та функціонування системи екологічного менеджменту

Після того, як керівництво підприємства ухвалило рішення щодо впровадження серії стандартів ISO 14000, сертифікації системи екологічного менеджменту і залучення консалтингової компанії, подальшу діяльність можна розбити на три основні фази.

Перша фаза. Виконавче керівництво має визначити місію і стратегічні цілі в галузі природоохоронної діяльності і розробити свою екологічну політику, екологічні цілі та зобов'язання підприємства у формі документа. Цей документ має бути опубліковано в організації і забезпечено підтримкою з боку управлінського персоналу.

Наступна дія підприємства – попередній внутрішній аудит наявної системи екологічного менеджменту, оцінка її відповідності вимогам стандарту ISO 14001:2004.

Друга фаза. У цій фазі має бути розроблено, описано й упроваджено відсутні, але необхідні елементи системи, а також проведено модифікацію тих існуючих елементів, які не повністю задовольняють вимогам ISO 14001:2004. Звичайно, ця робота набуває форми написання і/або коригування документів – процедур і робочих інструкцій. Екологічна політика й екологічні цілі повинні бути включені в «Посібник із СЕМ», що також розробляється на цьому етапі. На цьому етапі може знадобитися вдосконалення організаційної структури підприємства з урахуванням сфери відповідальності і повноважень співробітників, залучених до роботи СЕМ. Може знадобитися проведення одного або більше «нульових» внутрішніх аудитів, іноді названих попередньою оцінкою. Ці аудити виконуються самим підприємством, а ще краще – зовнішнім консультантом, із метою оцінки модернізованої СЕМ. Якщо результати «нульових» аудитів задовільні, компанія переходить до третьої фази.

Третя фаза. Третьою фазою є сертифікація системи екологічного менеджменту. Взаємодія з консалтинговою компанією необхідна на всіх трьох стадіях. Саме консалтингова компанія допоможе визначити стратегічний курс розвитку системи екологічного менеджменту, допомогти виразити його в політиці, установити досяжні та вимірні цілі в галузі управління довкіллям, засновані на обраних пріоритетних екологічних аспектах. Допомога фахівців-консультантів корисна при переході до реальних кроків з упровадження СЕМ: розробки і реалізації програми екологічного менеджменту, створення й удосконалення системи моніторингу та виміру навколишнього середовища, розробки планів реагування на аварійні ситуації, описі цієї й іншої діяльності у відповідних процедурах. Особливе значення має впровадження на підприємстві програмного забезпечення для ЕОМ, що дозволяє підняти СЕМ на сучасний рівень. При цьому відпадає необхідність у великій кількості паперових документів, і в той же час кожен працівник підприємства вчасно одержує всю необхідну для роботи інформацію.

Успішне впровадження системи екологічного менеджменту вимагає участі всіх працівників підприємства. Тому обов'язки в цій сфері не повинні розглядатися як такі, що обмежуються функціями, пов'язаними із суто екологічними аспектами діяльності підприємства. Вони можуть також охоплювати й інші сфери функціонування підприємства, а саме: управління роботами або функції персоналу, не пов'язані безпосередньо з навколишнім середовищем.

До участі в упровадженні системи слід залучати всіх працівників, починаючи з найвищих рівнів управління. Відповідно, вище керівництво має визначити екологічну політику організації і забезпечити впровадження системи екологічного менеджменту. Вище керівництво зобов'язане також призначити свого спеціального представника зі встановленою відповідальністю і повноваженнями для:

- а) забезпечення розробки, упровадження та підтримки в робочому стані системи екологічного менеджменту відповідно до вимог чинного стандарту;
- б) звітності перед вищим керівництвом про функціонування системи екологічного менеджменту, що створювало б основу для її аналізу, оцінювання й удосконалення.

Для ефективного впровадження підприємство має створити можливості і засоби забезпечення, необхідні для здійснення своєї екологічної політики, цілей і завдань. Можливості і засоби забезпечення, необхідні підприємству, слід постійно модифікувати і розвивати з урахуванням змін вимог зацікавлених сторін, динаміки розвитку умов господарської діяльності та процесу постійного вдосконалення. Для досягнення своїх екологічних цілей підприємство має сконцентрувати зусилля на побудові нерозривного ланцюга з персоналу, систем, ресурсів і структури управління.

У багатьох підприємствах упровадження системи екологічного менеджменту може здійснюватися поетапно, з урахуванням ступеня осмислення екологічних вимог і аспектів, очікувань зацікавлених сторін і

переваг, а також наявності ресурсів. Підприємство має забезпечити ресурси, можливості, структури і механізми підтримки, необхідні для:

- а) проведення екологічної політики, показників екологічних характеристик;
- б) забезпечення відповідності підприємства вимогам, що змінюються;
- в) спілкування з питань системи екологічного менеджменту із зацікавленими сторонами;
- г) забезпечення постійного функціонування й удосконалення системи екологічного менеджменту для поліпшення екологічної ефективності підприємства.

Керівництву підприємства необхідно встановити і надати відповідні ресурси для обґрунтування, упровадження, підтримки й удосконалення системи екологічного менеджменту. Ці ресурси повинні надаватися вчасно й ефективно.

При визначенні ресурсів, необхідних для обґрунтування, упровадження й підтримки системи екологічного менеджменту підприємство має враховувати: 1) інфраструктуру; 2) інформаційні системи; 3) навчання; 4) технологію; 5) фінансові, людські та інші ресурси, характерні для її функціонування.

При розподілі ресурсів необхідно враховувати поточні та майбутні потреби підприємства. При розподілі ресурсів підприємство має розробити методики відстеження переваг своєї діяльності, пов'язаної з охороною навколишнього середовища, і витрат на неї.

Сюди може бути включено такі питання, як витрати на контроль забруднення, відходи й утилізацію. Наявність ресурсів, їх розподіл необхідно періодично аналізувати і забезпечити адекватність у зв'язку з аналізом з боку керівництва. При оцінці адекватності ресурсів необхідно враховувати заплановані зміни й/або нові проекти чи операції.

Для ефективного функціонування система екологічного менеджменту може бути розроблена і переглянута так, щоб вона ефективно узгоджувалась

та інтегрувалася з існуючою системою управління. Подібна інтеграція може допомогти підприємствам збалансувати і розв'язати конфлікти між екологічними й іншими цільовими показниками та пріоритетами підприємства, якщо такі існують.

Елементи системи управління, на які може позитивно вплинути інтеграція, включають політику підприємства, розподіл ресурсів, операційний контроль і документацію, інформаційні системи та системи підтримки, навчання і розвиток, структуру організації і звітності, системи заохочення, оцінки виміру та контролю, процеси внутрішнього аудиту, системи комунікації і підзвітності.

При розгляді механізмів координації та інтеграції необхідно дати відповіді на такі питання: 1. Яким чином систему екологічного менеджменту інтегровано в процес загального управління діяльністю підприємства? 2. Що являє собою процес збалансування та розв'язання протиріч між екологічними й іншими господарськими цілями і пріоритетами?

Для оцінки функціонування системи екологічного менеджменту необхідно розробити внутрішні критерії ефективності. Якщо загальні принципи, регламенти або стандарти сторонніх організацій не задовольняють конкретні потреби підприємства або взагалі не існують, то варто встановити і запровадити власні пріоритети та критерії. Застосування внутрішніх критеріїв ефективності функціонування, поряд з аналізом регламентів або стандартів сторонніх організацій, допомагають підприємству в установленні власних цілей і завдань.

Прикладами сфер, для яких підприємство може встановити і застосовувати внутрішні критерії ефективності функціонування, можуть бути:

- системи управління;
- обов'язки працівників;
- придбання майна, управління майном і вилучення його;
- відносини з постачальниками;
- відносини з підрядниками;

- управління продукцією і розпорядження нею;
- обмін екологічною інформацією;
- адміністративні та інші регламентовані відносини;
- готовність до екологічно небезпечних ситуацій і реагування на них;
- поінформованість і підготовка з екологічних питань;
- виміри і поліпшення екологічних показників;
- зниження ризику, пов'язаного з технологічними процесами;
- запобігання забрудненням і раціональне використання ресурсів;
- генеральні плани, нові проекти;
- зміна технологічних процесів;
- управління небезпечними матеріалами;
- управління відходами;
- водогосподарчі заходи (наприклад, регулювання обсягу і ступеня забруднення стічних вод, зливового стоку, ґрунтових вод);
- регулювання обсягу і ступеня забруднення газів, що викидаються в атмосферу;
- регулювання споживання енергії;
- транспортування.

Упровадження системи здійснюється шляхом розробки, застосування та підтримки на належному рівні робочих процедур і засобів управління з метою здійснення екологічної політики, цілей і завдань підприємства. При розробці або модифікації робочих процедур і засобів управління підприємство має розглянути різні види діяльності, які пов'язані або безпосередньо впливають на навколишнє середовище. До таких видів діяльності можна віднести:

- науково-дослідні та проектно-конструкторські роботи;
- закупівлі;
- укладання контрактів;
- розвантаження і складування сировини, матеріалів;
- процеси виробництва і технічного обслуговування;
- лабораторні дослідження;

- складування продукції;
- транспортування;
- маркетинг, рекламну діяльність;
- обслуговування покупців;
- придбання майна, створення або модифікацію засобів виробництва.

Діяльність з екологічного менеджменту може бути класифіковано за трьома категоріями:

1) діяльність із запобігання забрудненням та заощадження ресурсів при реалізації нових масштабних проектів, управління ресурсами та змінами в процесах, обігу майна (придбання, відчуження й управління), упровадження нової продукції та упакування;

2) діяльність з оперативного управління, спрямована на підтримку відповідності чинним внутрішнім і зовнішнім вимогам, на забезпечення результативності та ефективності;

3) діяльність зі стратегічного управління, спрямована на прогнозування та реагування на передбачувані в майбутньому зміни екологічних вимог.

Ключовою ланкою в системі екологічного менеджменту є екологічна служба підприємства, або, у випадку невеликих виробництв, окремий кваліфікований фахівець (менеджер), уповноважений вирішувати відповідні завдання.

На практиці зустрічаються чотири основні типи структур систем екологічного менеджменту, що розрізняються за становищем у них екологічної служби підприємства або вповноваженого фахівця:

- структура з відсутньою екологічною службою або фахівцем у галузі екологічного менеджменту;
- структура, у якій екологічна служба (посадові обов'язки менеджера) суміщена з яким-небудь іншим підрозділом (іншими посадовими обов'язками) підприємства;
- структура, у якій екологічна служба (менеджер) виділена в окремий підрозділ (посаду);

– структура, у якій екологічна служба виділена в окремий підрозділ із керівником, рівним за рангом заступникові директора підприємства.

Таким чином, екологічний менеджмент здатний, з одного боку, забезпечити аналіз і вибір екологічно прийняттого варіанту реалізації його цільової функції, а саме: економічно ефективне виробництво продукції, в процесі якого не відбувається погіршення екологічних показників діяльності підприємства (скорочується, не збільшується навантаження підприємства на навколишнє природне середовище). З іншого боку, здійснення в межах екологічного менеджменту заходів, що мають природоохоронний ефект, не приводить до погіршення (зниження) економічних показників діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

У дипломній магістерській роботі досліджено теоретичні та практичні питання формування системи екологічного менеджменту на підприємстві.

В якості об'єкта дослідження було обрано АТ «Львівський хімічний завод», яке має досвід впровадження системи екологічного досвіду і її досвід є важливим для вивчення іншими підприємства.

Призначення СЕМ полягає в постійній оцінці результативності, вдосконаленні існуючих практик, програм та встановленні нових вищих цілей. Діюча СЕМ на енергетичних підприємствах дозволяє: звести до мінімуму негативний вплив даних об'єктів на навколишнє середовище; підвищити ефективність роботи підприємства загалом; знизити ризики для здоров'я працівників та населення прилеглих територій.

Впровадження СЕМ ставить за мету не одноразове підвищення рівня екологічної безпеки об'єкту, а постійну роботу в напрямі підвищення пріоритетів охорони навколишнього середовища в загальній діяльності компанії. Для забезпечення реалізації цілей екологічного менеджменту автотранспортним підприємствам необхідно впроваджувати екологічно безпечні виробництва, усувати негативний вплив на навколишнє природне середовище, здійснювати заходи з економії різних видів ресурсів шляхом впровадження новітніх технологій. Для забезпечення конкурентоспроможності необхідно здійснювати екологічний менеджмент на підприємствах, щоб визначати оптимальні співвідношення між витратами ресурсів та отриманим ефектом. У ході впровадження СЕМ необхідно враховувати зарубіжний досвід та принципи, на яких повинна ґрунтуватись ця система, а також послідовність дій, які визначає система екологічного менеджменту. Доцільно обґрунтовувати цілі та завдання, на яких будується екологічна політика підприємства з метою постійного вдосконалення і покращення системи екологічного менеджменту

Систему екологічного менеджменту можна розглядати на трьох рівнях: міжнародному, національному і локальному. На міжнародному рівні

регулювання екологічного менеджменту здійснюється за допомогою міжнародних стандартів, розроблених Міжнародною організацією стандартизації ISO серії 14000. Міжнародні стандарти екологічного менеджменту спрямовані на забезпечення компаній елементами ефективної системи екологічного менеджменту Ecology Management System (EMS), які можна поєднувати з іншими елементами загальної системи менеджменту підприємств з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики. Ці стандарти є добровільними, містять чіткі практичні рекомендації. Серія стандартів ISO 14000 визначає різноманітні аспекти екологічного менеджменту. Вона надає практичні рекомендації для компаній, які прагнуть вдосконалити свої екологічні показники і покращити екологічну ситуацію в навколишньому середовищі.

Удосконаленню екологічного менеджменту сприятиме використання чітко сформованої зарубіжної системи екологічного менеджменту. Перший елемент даної моделі – екологічна політика – означає, що підприємство в своїй діяльності повинне орієнтуватись на відповідність своїх дій нормам та правилам чинного законодавства щодо екологічної безпеки. Тобто при визначенні екологічних цілей та завдань необхідно брати до уваги інтереси суспільства та держави в цілому з метою збереження та захисту довкілля. Екологічна політика встановлює принципи роботи підприємства в його взаємодії з навколишнім середовищем.

Вона встановлює рівень екологічної відповідальності та результативності, яка вимагається від підприємства і за якою будуть оцінюватись усі подальші дії підприємства. В екологічну політику повинен включатись весь ланцюг взаємодій з навколишнім середовищем та послугами. Екологічна політика повинна відповідати нормативам, а також прагнути до «постійного покращення» системи екологічного менеджменту й запобігання забрудненню довкілля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міжнародна науково-політична платформа з біорізноманітності та екологічних систем – Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ipbes.net/news/MediaRelease-Global-Assessment/> Міжнародна науково-політична платформа з біорізноманітності та екологічних систем (IPBES).
2. Руденко М. Енергія прогресу. Вибрані праці з економії, філософії і космології / М. Руденко. – К.: Кліо, 2015. – 680 с.
3. Shevchuk V. The formation of the natural fundamentals of economic management: Launching a modern management culture / Modern Technologies in Economy and Management: Collective Scientific Monograph. – Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2019. – Pp. 460-471.
4. Shevchuk V. Development of the natural principles of economic management: The formation of a management culture of modern societies. Modern innovative and information technologies in the development of society. Katowice: Katowice School of Technology, 2019. С. 274-282.
5. Шевчук В. Новітня облікова парадигма: якою їй бути? // Трансформаційні перетворення обліково-аналітичного забезпечення управління в умовах євроінтеграційних процесів : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 110-річчю ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана» та 20-річчю Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України; 25 листоп. 2016 р. – К. : КНЕУ, 2016. – 412 с.
6. Подолинський С. Вибрані праці. Упорядник Л. Я. Корнійчук. – К.: КНЕУ, 2000. – 328 с.
7. Шевчук В. Інтелектуальна спадщина Сергія Подолинського і цивілізаційна перспектива / У зб.: Учення Сергія Подолинського і цивілізаційна еколого-економічна перспектива. - К.: КНЕУ, 2001. – 160 с.
8. Вернадський В.І. Щоденники 1917-1921. – К.: Наукова думка, 1994. – 272 с.

9. Шевчук В. Модель обліку процесів розвитку: проблеми модифікації на засадах фізичної економії // Регіональні перспективи. – 2001, №2-3.
10. Сорока Л.С. Розвиток екологічного обліку в контексті економічної безпеки. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2014. № 4(28). С. 287-293.
11. Гайдучий П.І. Роль бухгалтерського обліку в попередженні економічних криз. Економіка України. 2012. № 12. С. 72-82.
12. Будько О.В. Удосконалення екологічного оподаткування як складова сталого розвитку підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 22. С. 46- 50.
13. Супрунова Є.А., Рудський І.А., Балашова О.В. Розвиток екологічного обліку в умовах екологізації виробництва URL: <http://www.imek•kmm.ru/.../aa209252449c93744325e79f0c446971.doc.html>.
14. Англо - український економічний словник. URL: http://economy_en_ru.academic.ru/22562.
15. Лізогуб Р.П. Удосконалення інформаційної складової планування та управління екологічними витратами. Якість економічного розвитку: глобальні і локальні аспекти: IV Міжнар. наук.-практ. конф., 24–25 травня 2012 г. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>http://www.confcontact.com/2012_05_25/2_lizogub.php.
16. Сахно Л.А. Екологічний облік і аудит в реформуванні традиційної системи обліку на підприємстві. Облік і фінанси АПК. 2009. № 1. С. 89-92.
17. Кірсанова Т.А., Кірсанова Є.В., Лук'яніхін В.А. Екологічний контролінг – інструмент екоменеджменту; под ред. В. А. Лук'яніхіна. Суми, 2004. 222 с.
18. Лень В.С., Колівешко О.М. Екологічний облік: поняття та зміст. Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Сер. Облік, контроль та аудит: теоретико-методологічний аспект. 2014. № 2 (74). С. 223-229.

19. Саннікова І.Н., Шавкунова Н.А. На шляху до бухгалтерського екологічного обліку і звітності. Міжнародний бухгалтерський облік. 2009. № 3. URL: <http://www.lawmix.ru/bux/32193>.

20. Замула І.В. Бухгалтерський облік екологічної діяльності: теорія та методологія: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра економ. наук. Житомир, 2010. 36 с.

21. Основи економічної теорії: посібник / С.В. Мочерний та ін. Київ : «Знання», 2000. 356 с.

22. Мельник Л.Г. Екологічна економіка : підручник. Вид. 3-є, випр. і допов. Суми: Університетська книга, 2006. 367 с.

23. Слюсарчук Р.І. Класифікація екологічних витрат і джерела їх виникнення на деревообробних підприємствах. *Науковий вісник Українського державного лісотехнічного університету*. 2003. Вип. 13(4). С. 234-238

24. Сухіна О.М. Екологізація гірничодобувного виробництва порубіжжя як засіб запобігання транскордонним економічним збиткам від забруднення НПС. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 16. С. 581-589.

25. Синякевич І.М. Економіка лісокористування: навч. підруч. Львів: ІЗМН, 2000. 402 с.

26. Мішенін Є.В. Еколого-економічні проблеми природокористування у лісовому комплексі / за ред. Я.В. Коваля. Суми: ВВП «Мрія-1» ЛТД, 1998. 272 с.

27. Кондратюк О.М. Облік і аналіз екологічних витрат промислових підприємств: дис. ... к.е.н.: 08.00.09. Київ, 2008. 253 с.

28. Максимів Л.І. Тенденції розвитку екологічно орієнтованого бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2005. № 5. С. 18-23.

29. В.Оніщенко Екологічний податок у 2023 році сайт Головбух
Джерело: <https://buhplatforma.com.ua/article/7127-ekologchniy-podatok-2019>

30. Бабчинська О.І. Інструменти формування механізму екологічного менеджменту в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2020. №10.

31. Базилевич, Д. Вальтер, В. Хартманн, Купалова Г. та ін. Глосарій зеленого бізнесу: українсько-німецько-російсько-англійський. К.: Знання, 2010. 518 с.
32. Берзіна С.В. Системи екологічного управління. Довідниковий посібник з впровадження міжнародних стандартів серії ISO 14000. К.: Aiva Plus Ltd, 2009. 62 с.
33. Білецька І.М. Економічний механізм екологічного регулювання, як передумова стійкого розвитку. Ефективна економіка. 2014. №6. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3118>
34. Білявська Ю.В., Мінаков О.В. Формування екологічного менеджменту на підприємстві. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2020. Випуск 27, с. 24-28.
35. 7. Бурлакова Ю.М., Чередніченко А.Л. Екологічний менеджмент як інструмент зниження техногенного тиску на навколишнє середовище України / Ю.М. Бурлакова, А.О. Чередніченко [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.rusnauka.com/17_APSN_2013/Economics/6_140623.doc.htm

ДОДАТКИ

Увага! Дані змінюються щоденно.

Актуально на 15.01.2024

Повне дос'є на кожну
компанію України0 800 309 077
youcontrol.com.ua**АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД"**
АТ "ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД"

Код ЄДРПОУ 05761873

✓ не перебуває в процесі припинення

Входить у групу
"Група родини Бобришових"

Фінансово-майновий стан за 2020 рік*

Актив

Необоротні активи	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Нематеріальні активи	1000	131	127
первісна вартість	1001	143	171
накопичена амортизація	1002	12	44
Незавершені капітальні інвестиції	1005	960	3 765
Основні засоби	1010	37 601	50 899
первісна вартість	1011	87 702	109 315
знос	1012	50 101	58 416
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	0
знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			

які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	4 450	6 257
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього	1095	43 142	61 048

Оборотні активи	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Запаси	1100	7 624	6 735
виробничі запаси	1101	5 593	4 778
незавершене виробництво	1102	21	7
готова продукція	1103	733	430
товари	1104	1 276	1 520
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	9 448	12 147
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	2 394	11 005
з бюджетом	1135	9	6 547
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0

Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	470	1 307
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	310	4 802
готівка	1166	1	1
рахунки в банках	1167	309	4 801
Витрати майбутніх періодів	1170	150	229
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	327	480
Усього	1195	20 732	43 252
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Фінансово-майновий стан	1300	63 874	104 300

Пасив

Власний капітал	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 888	3 888
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0

Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	8 735	8 735
емісійний дохід	1411	0	0
накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	5 781	5 781
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	20 592	54 657
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього	1495	38 996	73 061

Довгострокові зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0

Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього	1595	0	0

Поточні зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Короткострокові кредити банків	1600	9 903	10 000
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	4 405	6 418
розрахунками з бюджетом	1620	649	4 869
у тому числі з податку на прибуток	1621	178	4 441
розрахунками зі страхування	1625	266	404
розрахунками з оплати праці	1630	954	1 480
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1 418	2 416
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	188	187
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	1 382	1 560
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	5 713	3 905
Усього	1695	24 878	31 239

Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Фінансово-майновий стан	1900	63 874	104 300

Інформація про фінансові результати за 2020 рік*

Фінансові результати	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	236 400	155 001
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
премії підписані, валова сума	2011	0	0
премії, передані у перестрахування	2012	0	0
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	156 411	113 942
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий:			
прибуток	2090	79 989	41 059
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0

Інші операційні доходи	2120	6 563	4 684
у тому числі:			
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	10 320	8 139
Витрати на збут	2150	32 668	31 457
Інші операційні витрати	2180	4 103	2 504
у тому числі:			
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	39 461	3 643
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	2 608	1 329
Інші фінансові доходи	2220	55	6
Інші доходи	2240	162	318
у тому числі:			
дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	1 065	1 440
Втрати від участі в капіталі	2255	159	278
Інші витрати	2270	0	11
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			

прибуток	2290	41 062	3 567
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-6 997	-566
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	34 065	3 001
збиток	2355	0	0
Сукупний дохід	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід	2465	34 065	3 001
Елементи операційних витрат	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Матеріальні затрати	2500	127 344	102 269
Витрати на оплату праці	2505	29 261	24 265
Відрахування на соціальні заходи	2510	5 918	4 799

Амортизація	2515	11 391	5 574
Інші операційні витрати	2520	23 517	15 953
Разом	2550	197 431	152 860

Розрахунок показників прибутковості акцій	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Середньорічна кількість простих акцій	2600	15 869	15 869
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	15 869	15 869
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	2146.6	189.1
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	2146.6	189.1
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

* Застереження для користувачів!

Аналітична інформація розділу «Фінанси» Системи «YOUCONTROL» (включно з усіма його підрозділами) має виключно рекомендаційний характер. Формування цієї інформації, упорядкування й розташування її складових частин, а також побудова функціональних зв'язків між нею та/або створеними на її основі базами (компіляціями) даних та/або іншою інформацією, є результатом роботи спеціальних програмних засобів.

Аналітична інформація розділу «Фінанси» не замінює наявну офіційну інформацію, не встановлює будь-які факти або обставини, що мають юридичне значення, й не може бути використана як експертні, аудиторські та інші офіційні висновки.

Використання зазначеної інформації будь-якими особами для прийняття управлінських, юридичних, фінансових, організаційних та будь-яких інших рішень, дій або бездіяльності здійснюється ними виключно на власний розсуд і ТОВ «Ю-КОНТРОЛ» за їхні наслідки відповідальності не несе.

Увага! Дані змінюються щоденно.

Актуально на 15.01.2024

Повне дос'є на кожну
компанію України0 800 309 077
youcontrol.com.ua**АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД"**
АТ "ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД"

Код ЄДРПОУ 05761873

✔ не перебуває в процесі припинення

Входить у групу
"Група родини Бобришових"

Фінансово-майновий стан за 2021 рік*

Актив

Необоротні активи	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Нематеріальні активи	1000	127	90
первісна вартість	1001	171	171
накопичена амортизація	1002	44	81
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 765	104
Основні засоби	1010	50 899	70 777
первісна вартість	1011	109 315	158 067
знос	1012	58 416	87 290
Інвестиційна нерухомість	1015	0	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	0	-
Довгострокові біологічні активи	1020	0	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			

які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	6 257	3 912
інші фінансові інвестиції	1035	0	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	-
Відстрочені податкові активи	1045	0	-
Гудвіл	1050	0	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	-
Інші необоротні активи	1090	0	-
Усього	1095	61 048	74 883

Оборотні активи	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Запаси	1100	6 735	7 913
виробничі запаси	1101	4 778	5 815
незавершене виробництво	1102	7	12
готова продукція	1103	430	614
товари	1104	1 520	1 472
Поточні біологічні активи	1110	0	-
Депозити перестрахування	1115	0	-
Векселі одержані	1120	0	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	12 147	13 459
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	11 005	15 135
з бюджетом	1135	6 547	11 788
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	-

Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	0	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 307	3 271
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	4 802	25 396
готівка	1166	1	19
рахунки в банках	1167	4 801	25 377
Витрати майбутніх періодів	1170	229	152
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	-
у тому числі:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	-
резервах незароблених премій	1183	0	-
інших страхових резервах	1184	0	-
Інші оборотні активи	1190	480	1 669
Усього	1195	43 252	78 783

Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	-

Фінансово-майновий стан	1300	104 300	153 666

Пасив

Власний капітал	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 888	3 888
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	-

Капітал у дооцінках	1405	0	-
Додатковий капітал	1410	8 735	8 735
емісійний дохід	1411	0	-
накопичені курсові різниці	1412	0	-
Резервний капітал	1415	5 781	5 781
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	54 657	70 772
Неоплачений капітал	1425	0	-
Вилучений капітал	1430	0	-
Інші резерви	1435	0	-
Усього	1495	73 061	89 176

Довгострокові зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	-
Пенсійні зобов'язання	1505	0	-
Довгострокові кредити банків	1510	0	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	-
Довгострокові забезпечення	1520	0	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	-
Цільове фінансування	1525	0	-
благодійна допомога	1526	0	-
Страхові резерви	1530	0	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	-
резерв незароблених премій	1533	0	-
інші страхові резерви	1534	0	-

Інвестиційні контракти	1535	0	-
Призовий фонд	1540	0	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	-
Усього	1595	0	0

Поточні зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Короткострокові кредити банків	1600	10 000	14 000
Векселі видані	1605	0	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	-
товари, роботи, послуги	1615	6 418	19 175
розрахунками з бюджетом	1620	4 869	1 802
у тому числі з податку на прибуток	1621	4 441	1 284
розрахунками зі страхування	1625	404	494
розрахунками з оплати праці	1630	1 480	1 792
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	2 416	3 049
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	187	342
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	-
Поточні забезпечення	1660	1 560	21 681
Доходи майбутніх періодів	1665	0	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	-
Інші поточні зобов'язання	1690	3 905	2 155
Усього	1695	31 239	64 490

Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	-
Фінансово-майновий стан	1900	104 300	153 666

Інформація про фінансові результати за 2021 рік*

Фінансові результати	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	396 256	236 400
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	0
премії підписані, валова сума	2011	-	0
премії, передані у перестраховування	2012	-	0
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	0
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених	2014	-	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	299 604	156 411
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	0
Валовий:			
прибуток	2090	96 652	79 989
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	0
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	0
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	0

Інші операційні доходи	2120	21 817	6 563
у тому числі:			
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	0
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	0
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	0
Адміністративні витрати	2130	13 951	10 320
Витрати на збут	2150	31 044	32 668
Інші операційні витрати	2180	25 257	4 103
у тому числі:			
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	0
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	48 217	39 461
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	1 371	2 608
Інші фінансові доходи	2220	671	55
Інші доходи	2240	1 545	162
у тому числі:			
дохід від благодійної допомоги	2241	-	0
Фінансові витрати	2250	42	1 065
Втрати від участі в капіталі	2255	10	159
Інші витрати	2270	3 809	0
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	0
Фінансовий результат до оподаткування:			

прибуток	2290	47 943	41 062
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-10 062	-6 997
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	37 881	34 065
збиток	2355	-	-
Сукупний дохід	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	0
Накопичені курсові різниці	2410	-	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	0
Інший сукупний дохід	2445	-	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід	2465	37 881	34 065
Елементи операційних витрат	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Матеріальні затрати	2500	235 805	127 344
Витрати на оплату праці	2505	38 877	29 261
Відрахування на соціальні заходи	2510	7 607	5 918

Амортизація	2515	35 929	11 391
Інші операційні витрати	2520	42 802	23 517
Разом	2550	361 020	197 431

Розрахунок показників прибутковості акцій	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Середньорічна кількість простих акцій	2600	15 869	15 869
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	15 869	15 869
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	2387.1	2146.6
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	2387.1	2146.6
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	0

* Застереження для користувачів!

Аналітична інформація розділу «Фінанси» Системи «YOUCONTROL» (включно з усіма його підрозділами) має виключно рекомендаційний характер. Формування цієї інформації, упорядкування й розташування її складових частин, а також побудова функціональних зв'язків між нею та/або створеними на її основі базами (компіляціями) даних та/або іншою інформацією, є результатом роботи спеціальних програмних засобів.

Аналітична інформація розділу «Фінанси» не замінює наявну офіційну інформацію, не встановлює будь-які факти або обставини, що мають юридичне значення, й не може бути використана як експертні, аудиторські та інші офіційні висновки.

Використання зазначеної інформації будь-якими особами для прийняття управлінських, юридичних, фінансових, організаційних та будь-яких інших рішень, дій або бездіяльності здійснюється ними виключно на власний розсуд і ТОВ «Ю-КОНТРОЛ» за їхні наслідки відповідальності не несе.

Увага! Дані змінюються щоденно.

Актуально на 15.01.2024

Повне дос'є на кожну
компанію України0 800 309 077
youcontrol.com.ua**АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД"**
АТ "ЛЬВІВСЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД"

Код ЄДРПОУ 05761873

✔ не перебуває в процесі припинення

Входить у групу
"Група родини Бобришових"

Фінансово-майновий стан за 2022 рік*

Актив

Необоротні активи	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Нематеріальні активи	1000	90	260
первісна вартість	1001	171	378
накопичена амортизація	1002	81	118
Незавершені капітальні інвестиції	1005	120	98
Основні засоби	1010	70 698	87 526
первісна вартість	1011	158 034	191 390
знос	1012	87 336	103 864
Інвестиційна нерухомість	1015	0	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	0	-
Довгострокові біологічні активи	1020	0	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	-

Довгострокові фінансові інвестиції:

які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	3 912	4 149
інші фінансові інвестиції	1035	0	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	-
Відстрочені податкові активи	1045	0	-
Гудвіл	1050	0	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	-
Інші необоротні активи	1090	0	-
Усього	1095	74 820	92 033

Оборотні активи	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Запаси	1100	7 901	13 632
виробничі запаси	1101	5 805	9 912
незавершене виробництво	1102	12	435
готова продукція	1103	612	1 871
товари	1104	1 472	1 414
Поточні біологічні активи	1110	0	-
Депозити перестрахування	1115	0	-
Векселі одержані	1120	0	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	13 457	7 456
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	15 087	5 119
з бюджетом	1135	11 783	8 116
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	489

Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	0	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 229	1 218
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	25 400	7 616
готівка	1166	19	47
рахунки в банках	1167	25 381	7 539
Витрати майбутніх періодів	1170	150	227
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	-
у тому числі:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	-
резервах незароблених премій	1183	0	-
інших страхових резервах	1184	0	-
Інші оборотні активи	1190	1 640	2 186
Усього	1195	78 647	45 570
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	-
Фінансово-майновий стан	1300	153 467	137 603

Пасив

Власний капітал	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 888	3 888
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	-

Капітал у дооцінках	1405	0	-
Додатковий капітал	1410	8 735	8 735
емісійний дохід	1411	0	-
накопичені курсові різниці	1412	0	-
Резервний капітал	1415	5 781	5 781
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	70 858	84 637
Неоплачений капітал	1425	0	-
Вилучений капітал	1430	0	-
Інші резерви	1435	0	-
Усього	1495	89 262	103 041

Довгострокові зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	-
Пенсійні зобов'язання	1505	0	-
Довгострокові кредити банків	1510	0	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	-
Довгострокові забезпечення	1520	0	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	-
Цільове фінансування	1525	0	-
благодійна допомога	1526	0	-
Страхові резерви	1530	0	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	-
резерв незароблених премій	1533	0	-
інші страхові резерви	1534	0	-

Інвестиційні контракти	1535	0	-
Призовий фонд	1540	0	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	-
Усього	1595	0	0

Поточні зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Короткострокові кредити банків	1600	14 000	-
Векселі видані	1605	0	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	-
товари, роботи, послуги	1615	19 159	8 222
розрахунками з бюджетом	1620	1 573	531
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 056	-
розрахунками зі страхування	1625	452	369
розрахунками з оплати праці	1630	1 792	1 426
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	3 050	2 073
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	342	340
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	-
Поточні забезпечення	1660	21 681	20 709
Доходи майбутніх періодів	1665	0	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2 156	892
Усього	1695	64 205	34 562

Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	-
Фінансово-майновий стан	1900	153 467	137 603

Інформація про фінансові результати за 2022 рік*

Фінансові результати	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	290 739	396 256
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	0
премії підписані, валова сума	2011	-	0
премії, передані у перестрахування	2012	-	0
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	0
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених	2014	-	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	254 798	299 691
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	0
Валовий:			
прибуток	2090	35 941	96 565
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	0
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	0
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	0

Інші операційні доходи	2120	15 127	21 847
у тому числі:			
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	0
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	0
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	0
Адміністративні витрати	2130	12 544	13 555
Витрати на збут	2150	20 831	31 166
Інші операційні витрати	2180	9 133	25 647
у тому числі:			
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	0
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	8 560	48 044
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	938	1 371
Інші фінансові доходи	2220	1 118	671
Інші доходи	2240	6 397	1 545
у тому числі:			
дохід від благодійної допомоги	2241	-	0
Фінансові витрати	2250	-	42
Втрати від участі в капіталі	2255	689	10
Інші витрати	2270	-	3 809
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	0
Фінансовий результат до оподаткування:			

прибуток	2290	16 324	47 770
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-2 544	-9 834
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	13 780	37 936
збиток	2355	-	-
Сукупний дохід	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	0
Накопичені курсові різниці	2410	-	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	0
Інший сукупний дохід	2445	-	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід	2465	13 780	37 936
Елементи операційних витрат	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Матеріальні затрати	2500	199 296	235 805
Витрати на оплату праці	2505	39 039	38 877
Відрахування на соціальні заходи	2510	7 588	7 607

Амортизація	2515	18 851	35 929
Інші операційні витрати	2520	24 040	42 802
Разом	2550	288 814	361 020

Розрахунок показників прибутковості акцій	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	15 869
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	15 869
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	2390.6
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	2390.6
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	0

* Застереження для користувачів!

Аналітична інформація розділу «Фінанси» Системи «YOUCONTROL» (включно з усіма його підрозділами) має виключно рекомендаційний характер. Формування цієї інформації, упорядкування й розташування її складових частин, а також побудова функціональних зв'язків між нею та/або створеними на її основі базами (компіляціями) даних та/або іншою інформацією, є результатом роботи спеціальних програмних засобів.

Аналітична інформація розділу «Фінанси» не замінює наявну офіційну інформацію, не встановлює будь-які факти або обставини, що мають юридичне значення, й не може бути використана як експертні, аудиторські та інші офіційні висновки.

Використання зазначеної інформації будь-якими особами для прийняття управлінських, юридичних, фінансових, організаційних та будь-яких інших рішень, дій або бездіяльності здійснюється ними виключно на власний розсуд і ТОВ «Ю-КОНТРОЛ» за їхні наслідки відповідальності не несе.

YouControl — повне досьє на кожну компанію України

[ЗАРЕЄСТРУВАТИСЯ НА YOUCONTROL.COM.UA](https://youcontrol.com.ua)